

dövastidning

7-8:2015

**KREATIV JUL MED
Gabriel & Isabel**

**MARKKU JOKINEN
berättar om sitt liv**

Skolskjuts – ingen självklar rättighet

Roliga dövhistorier i julnumret

Många av er jäktar säkert i julhandeln. Den väntas slå ett nytt rekord. HUI är det analysföretag som utser årets julklapp (i år robotdammugare). Om HUI får rätt så blir detaljhandelns omsättning i december 75 miljarder kronor, fem procent mer än i fjol. Som brukligt dyker upprörda inlägg upp i media. Varför handlar vi onödiga julklappar istället för att skänka pengar till fattiga? Det väcker eftertanke, inte minst i den här flyktingkrisen. Samtidigt får vi inte glömma bort att när vi handlar varor så skapar vi arbetstillfällen i alla led, från butik till fabrik i såväl Sverige som omvärlden. Men när vi köper så påverkar vi också klimatet. Vi får hoppas att politikerna slår sina kloka huvuden ihop på klimatmötet i Paris då det är en ödesfråga för våra barn och barnbarn.

Nu till det roliga. Som sig bör har vi på DT julinslag i det här numret. Vi kan stolt presentera tre seriestrippar. Roliga dövhistorier när de är som bäst. De finns på sidan 24. Ni får

också möta det kreativa paret, Isabel Engwall och Gabriel Nal, som är känt för sina tårtor. De berättar om hur det kom sig att de började göra praktfulla bakverk och ger förslag på juliga efterrätter. Kulturprofilen Ylva Björklund ger bok- och filmtips. Och så bekantar ni er med EUD:s ordförande, Markku Jokinen, som berättar om sin barndom, många resor som EUD:s och WFD:s ordförande och hur han firar jul.

På sidan 11 har vi viktig information till er om hur Dövas Tidning blir 2016. Vi vill också passa på att berätta om att vi har antagit en omarbetad policy som tydliggör DT:s roll inom förbundet SDR efter att frågor väckts om vad DT egentligen är för tidning. Svaret är att DT är en medlems-tidning som utges av SDR. Dess journalistiska arbete ska bedrivas självständigt för att upprätthålla tidningens trovärdighet. Ni kan ta del av policyn på dovastidning.se under rubriken "Om Dövas Tidning".

Vi på DT önskar er en riktigt god jul och gott nytt år!

NICLAS MARTINSSON
ANSVARIG UTGIVARE OCH REDAKTÖR

Redaktionen tycker till

Office på teckenspråk. SVT Teckenspråks producent Johan Kankkonen lade upp roliga klipp från redaktionen på sin Facebook-sida. Temat är fredagar. Det är dråpliga situationer som uppstår i yran inför helgen som kommer. Klippen blev så populära att SVT Teckenspråk numera lägger upp dem på sin Facebook-sida. Kul, tycker vi!

Med hopp om en God jul. Naturligtvis tycker vi på redaktionen att det ska bli skönt att få lite ledigt över jul. Men glöm inte att december månad med adventsljus, pepparkakor, lussebullar och glögg är halva grejen med julen. Njut hela december, inte bara på julafton! GOD JUL!

Skolskjuts nekas. DT har i det här numret skrivit om skoltaxi till och från förskola för döva och hörselskadade. Det är bekymmersamt att landets kommuner tar olika beslut. En del säger ja, andra ger nobben.

Terrordåden i världen. Paris, Beirut, Sharm el-Sheikh... har alla i år drabbats av fruktansvärda terrordåd med många dödsoffer som följd. Vi borde istället se oss som EN värld och EN mänsklighet istället för att dela upp oss på grund av religion, nationalitet eller vilket språk vi pratar.

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 7-8/2015

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skraddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp: Utgivning:

Nr 1: 5 feb	25 feb
Nr 2: 1 april	21 april
Nr 3: 13 maj	2 juni
Nr 4: 12 aug	1 sep
Nr 5: 30 sep	13 okt
Nr 6: 11 nov	1 dec

REDAKTION:

Dövas Tidning
Rissneleden 138, 5 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Ansvarig utgivare och redaktör:

Niclas Martinsson
073 833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Redaktör: Tomas Lagergren
073 513 01 99 (sms)
tomas.lagergren@dovastidning.se
Form: Annalena Sandgren, Formligen.se
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsfoto: Tomas Lagergren

PRENUMERATION:

prenumeration@dovastidning.se
Bildtel:
agneta.skagerstrand@sip.omnitor.se
SDR, Agneta Skagerstrand
Box 300
793 27 Leksand
Prenumerationspris: 300 kr/år
Utebliven tidning: kontakta
prenumeration@dovastidning.se

Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:

Bokas och lämnas till:
annons@dovastidning.se
0506 300 58 eller 0730 562 169
Förenings- och internannonser bokas och lämnas till:
redaktionen@dovastidning.se

Upplaga: 5000 ex
Tryck: December 2015
Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

dovastidning.se

**AKTUELLT:
SKOLSKJUTS**

4

I KORTHET

7

**SIGNERAT:
FILIP BURMAN**

9

**AKTUELLT:
VÄLJ TOLK**

10

**MARKKU
JOKINEN**

14

**GABRIEL &
ISABEL**

18

**YLVAS BOK-
& FILMTIPS**

20

TIPSELVAN

22

JULKRYSS

23

**FÖRBUNDS-
NYTT**

26

UNG

29

INSÄNDARE

32

FOTO: JANERIK HENRIKSSON/TT

Rätt till skolskjuts – ett lotteri

Att döva och hörselskadade barn får skolskjuts till förskolan är ingen självklarhet. Eftersom förskolan är frivillig tar landets kommuner olika beslut. En del säger ja till skoltaxi, andra ger nobben.

Det kan bli värre nästa år. Stockholms landsting har bestämt att från årsskiftet sluta betala för döva och hörselskadade barns taxi till förskolan. Istället bollar de över ansvaret till kommunerna i Stockholms län.

Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) är bekymrat över situationen. Kommunen är enligt skollagen skyldig att erbjuda förskola där barnet kan vara delaktigt. Förbundet anser att man ska ha rätt att välja en teckenspråkig förskola och erbjudas skolskjuts om sådan behövs. Men det är i dag inte självklart eftersom kommuner nekar till skolskjuts till förskolan för barn som är upp till fem år med hänvisning att den är frivillig. Detta oavsett om förskolan ligger inom eller utanför kommunen. Generellt är det lättare att få beviljat om barn går i förskoleklass men inte heller det är givet. Kommunerna har olika riktlinjer om vad som gäller. Men när ett barn väl börjar grundskolan och behöver skolskjuts är kommunen skyldig enligt skollagen att ordna det om vissa villkor uppfylls. Barnet kan ha långt till skolan eller någon funktionsnedsättning. Skolplikten börjar höstterminen det år barnet fyller sju.

Föräldrar till döva och hörselskadade barn i Stockholms län har i många år kunnat vara trygga med att landstinget står för taxiresorna till och från förskolorna. Deras kommuner behöver bara betala för förskoleplatserna.

Men från och med den första januari nästa år slutar landstinget bekosta skolskjutsen av ekonomiska skäl.

Mona Riis, intressepolitisk sekreterare vid Stockholms Dövas Förening, beklagar beslutet men säger:

– Vi förstår att det är ett principbeslut. Stockholms läns landsting är ju ännu det enda landsting i Sverige som står för taxiresorna. Däremot är vi kritiska till processen från det att de gått ut med informationen om beslutet till att meddela kommunerna att det nu är deras ansvar att ordna skolskjuts.

Informationen nådde föräldrarna i maj. De tog i sin tur kontakt med sina kommuner. Trots att landstinget skulle ha kontaktat alla de kommuner som hade döva och hörselskadade förskolebarn kom det som en nyhet för några kommuner att ansvaret nu låg hos dem. Inte ens alla tjänstemän i den största kommunen, Stockholms stad, kände till beslutet. Föräldrar ansökte om skolskjuts hos dem. Men till svar fick de att kommunen enligt skollagen inte var skyldig att ordna skolskjuts till barn som inte var skolpliktiga.

En avdelningschef i Stockholms stad skrev till vårdnads. havare att "det bör finnas ett beslut hos landstinget att inte

längre tillhandahålla skolskjuts för barn som går på specialförskolor och det beslutet är då möjligt att överklaga”. Alltså vet chefen inte att det faktiskt finns ett beslut hos landstinget.

– Till exempel har flera barn i Stockholms stad fått avslag, säger Mona Riis som kritiserar landstinget för att inte ha varit noggrann med att kontakta ansvariga handläggare inom Stockholms stad och de andra kommunerna.

Flera kommuner har hänvisat föräldrar till att ansöka om färdtjänst för deras barn. Men den kommunala färdtjänsten har svarat att deras barn inte tillhör målgruppen. Alltså kan enheten med ansvar för skolskjuts hänvisa till den enhet som har hand om färdtjänst inom samma kommun och det hjälper föga när båda enheterna säger nej.

Enligt Mona Riis är föräldrar förtvivlade och vet inte hur de ska göra.

Men det finns också flera kommuner som gett positiva besked. En av de lyckliga familjerna är Attestål-Halvorsen. Föräldrarna Camilla och Terje bor i Täby och har två döva söner, ettåriga Eric och fyraåriga Liam. Barnen går på Snäckbackens förskola i Sollentuna, som är en annan kommun.

Föräldrarna tog kontakt med sin hemkommun. Till början upplevde de en dålig attityd.

– ”Era söner kan ju inte åka taxi själva, de är ju så små” sade de i kommunen till oss, berättar Camilla Attestål.

Kommunen hänvisade dem till att ansöka om färdtjänst men för föräldrarna var det inte aktuellt med färdtjänst. Dessutom sade kommunen att sönerna måste ha en ledsagare med sig då de var under 7 år. Nej, barnen måste få rätt till skoltaxi, tänkte föräldrarna. De stod på sig och klagade hos kommunen. Då fick de stöd av Mona Riis och andra, till exempel en döv som satt i kommunala rådet för funktionshinderfrågor (Gunilla Wågström Lundqvist). Ett av argumenten var att andra kommuner, till exempel Sundbyberg, hade sagt ja till skolskjuts.

Till slut ändrade sig Täby kommun. Föräldrarna jublade.

– Vi blev väldigt lättade. Hur ska vi annars hinna skjutsa barnen till och från förskolan inte minst då vi har jobb på olika håll? säger Camilla Attestål som förklarar vidare att det inte är aktuellt med en förskola i hemkommunen eftersom Täby har inga teckenspråkiga förskolor.

Föräldrarna uppskattade att kommunen till och med frågade om de ville att barnen skulle ha samma taxiförare. Beslutet om skolskjuts gäller i ett år. Föräldrarna är oroliga för att kommunen ger avslag längre fram.

– Det är tråkigt och känns osäkert att behöva ansöka varje år, säger Terje Halvorsen.

Henrik Mattisson, stabschef för utbildning i kommunen, säger till DT att anledningen till att de ändrade sig är att de fick reda på att en gammal överenskommelse finns. Den säger att skolskjuts för döva förskolebarn betalas av kommunen med hänvisning till skatteväxling*. DT har bett om en kopia av överenskommelsen. Henrik Mattisson säger att han inte har tillgång till den utan det är tjänstemän hos landstinget som talat om överenskommelsen för dem.

Camilla Attestål klär sin son på morgonen innan skoltaxin kommer.

Camilla och Terje är oroliga för att ni ger avslag något år eftersom de måste söka varje år. Kommentar?

– Att pröva besluten varje år är praxis. Det finns inget i dagsläget som indikerar att annat beslut kommer att tas, säger Henrik Mattisson.

Hörselhabilitering barn och ungdom vid Karolinska universitetssjukhuset har hand om taxiresor för döva och hörsel-skadade barn fram till årsskiftet.

SDF kritiserar tillsammans med Stockholms Dövas Ungdomsråd er för att informationen inte nått ut till alla kommuner. Vad är er kommentar?

– Ansvar att informera samtliga kommuner har hälso- och sjukvårdsförvaltningen, vilket också har skett. Hur den informationen sedan har förts vidare inom respektive kommun får kommunerna själva svara på. Hörselhabilitering barn och ungdom har informerat berörda föräldrar, säger Robert Huhn, verksamhetschef för hörsel- och balansklinik.

Något svar på frågan om överenskommelsen har DT vid pressläggning inte fått. SDR är väl medvetet om problemen med skolskjuts för förskolebarn. Förbundet menar att när en kommun beviljar förskoleplats så ska den också kunna ordna skolskjuts om en sådan behövs, oavsett om den ligger i eller utanför kommunen.

Vad kan föräldrar som fått avslag göra?

– Ta kontakt med ansvarig myndighet och påtala barnets rätt till en stimulerande miljö där det kan vara delaktigt i samspel med personal och andra barn på förskolan. Stöd av expertis som intygar barnets behov kan förstärka detta, säger SDR:s ordförande Hanna Sejlitz.

Tillbaka till paret Attestål-Halvorsen.

Vad har ni för tips till andra föräldrar som kämpar för att deras barn ska ha rätt till skolskjuts?

– Det är att inte ge upp och se till att få hjälp från flera håll, säger Camilla Attestål.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

* Skatteväxling innebär att om en verksamhet överförs från ett landsting till kommunerna så minskar kommunernas bidrag till landstinget med lika mycket som det till kommunerna höjs.

Lovande regissör får ingen tolk

Tolktjänstutredningen har länge legat på is och konsekvenserna syns tydligt i näringslivet. Skådespelaren Rebecca Drammeh har blivit erbjuden en tjänst som assisterande regissör – ett arbetserbjudande som har kantats av problem.

En höst som sett lovande ut för skådespelaren Rebecca Drammeh visade sig tidigt vara fylld av motgångar. Rebecca är utbildad skådespelare och har i höst erbjudits en tjänst som assisterande regissör till en av Riksteaterns uppsättningar som sätts upp på svenska. Utöver detta har hon även tillfrågats att medverka vid ett seminarium anordnat av Svenska filminstitutet med sin avgångsföreläsning från sin utbildning vid Stockholms dramatiska högskola. Men problemen med arbetslivstolk till teckenspråkiga Rebecca var mycket större än vad både hon och arbetsgivaren kunnat förutse.

– Jag har hört att andra haft problem, men inte varit med om det själv på samma sätt som nu. Nu förstår jag verkligen vilka stora brister i systemet som finns, säger Rebecca och fortsätter:

– Jag måste få godkännande av arbetsförmedlingen för att kunna tacka ja till jobb som jag erbjuds. Det är ett extremt förlorat system vi har i Sverige i dag som begränsar mina möjligheter till anställning. Jag har fått tolk till seminariet där jag ska medverka med min avgångsföreläsning så det är ju alltid något men jag får inte välja tolk, vilket drabbar mig som skådespelare. Arbetsförmedlingen har bara avtal med vissa tolkbolag. Jag måste få ha valfrihet i vem som ska gestalta mig och om jag inte får en tolk som arbetat med min föreläsning förut blir det mycket extraarbete för både mig och tolken. Tolk till mitt arbete som assisterande regissör saknar jag fortfarande då det enligt Arbetsförmedlingen handlar om för många tolktimmar.

Rebecca berättar vidare att hon tycker det är motsägelsefullt att hon av Arbetsförmedlingen måste stämplas med begreppet ”nedsatt arbetsförmåga” för att arbetsgivaren ska få bidrag till att anställa tolk.

– Jag har inte nedsatt arbetsförmåga! Jag är ung, frisk och högutbildad – jag vill jobba.

Rebecca funderar på att ta ärendet vidare uppåt. Anställningen som assisterande regissör är på tio veckor, en arbets-

Rebecca Drammeh är ung, frisk, högutbildad och vill jobba.

periodlängd som är vanlig för en uppsättning. Då anställningsformerna ofta ser ut på detta sätt inom kultursektorn kan hon inte behöva gå igenom samma energikrävande process inför varje tjänst hon erbjuds.

Då Riksteatern erbjudit Rebecca anställning hoppas hon att de kommer att finansiera tolk för henne även utan bidrag från Arbetsförmedlingen. DT träffar Rebeccas arbetsgivare Josette Bushell-Mingo, konstnärlig ledare vid Riksteatern, för att få hennes syn på situationen.

– Det är en hemsk insikt i hur människor blir reducerade här i Sverige. Det jag har sett är ett strukturellt förtryck mot en minoritetsgrupp där man anser att folk är handikappade utan att vara det. Det är ett strukturellt förtryck som Sverige inte har råd med, det är för kostsamt för vårt land att kompetens försvinner på det här sättet.

Josette Bushell-Mingo berättar att arbetet med att få beviljat tolk har varit mer slitsamt än vad även hon kunnat tro. Hon tycker det är löjligt att hon ska behöva kämpa för att få tolk till en så lovande person. Josette hävdar att hon som arbetsgivare måste ha möjlighet att anställa den hon anser är bäst lämpad för tjänsten.

– Rebecca har kompetens i både dövkultur och afrosvensk kultur vilket gör henne unik från ett konstperspektiv. Hon är smart med kreativa ideer och har stor potential att bli regissör. Hennes kroppsuppfattning på scen är fantastisk. Jag kämpar med att lösa situationen. Det är henne jag vill ha och ingen annan.

– Rebeccas situation är oacceptabel och vi på SDR har sett att systemet drabbar många. Det är dags att skrota begreppet ”nedsatt arbetsförmåga” och att tillgången till tolk i arbetslivet fungerar så att dövas kompetens och resurser kan tas tillvara, säger Hanna Sejlitz, ordförande för SDR.

TEXT & FOTO: HELEN GRENBÄCK

Eskilstuna DF fyllde 100 år

● Den 14 november fyllde Eskilstunas Dövas Förening 100 år. Föreningen har i dagsläget 33 medlemmar, och firade genom att gå på restaurang. Föreningen fick motta gåvor från andra föreningar och förbund. Sveriges Dövas Riksförbunds ordförande Hanna Sejlitz deltog i firandet, något som uppskattades stort hos medlemmarna.

dt Se webb-tv-inslag från DTs besök ett par dagar före firandet på dovastidning.se

Textad bio vann gillande

● SF Bio och Svenska Bio meddelade förra hösten att de tänkte börja visa alla svenska filmer med text, såvida filmen fanns med textning. Då klagades det hos några filmmakare. Värst var nog regissören Kay Pollak som i en radiodebatt med HRFs förbundsordförande, Jan-Peter Strömgren, kläckte ur sig följande: "Man måste ju inte förstöra upplevelsen av en film för alla människor bara för att det finns några som inte hör så bra". Ett år senare konstaterar Per Mårtensson, programchef på SF Bio: – Det var en del reaktioner i början, några negativa men mestadels positiva. Jag har inte hört något sen förra hösten så jag tror att det landat väl, säger han till DT.

Julkalender teckenspråkstolkas

● Ave produktion har för femte året i rad fått uppdraget att producera den teckenspråkstolkade versionen av SVT:s julkalender. Företaget Teckenbro står för den tekniska produktionen. Årets aktörer är Joakim Hagelin Adeby och Tommy Rangsjö.

– Vårt uppdrag innebär inte endast att översätta till teckenspråk, utan även att levandegöra karaktären i respektive roll i julkalendern. En härlig utmaning, säger Ann-Charlotte Sparby, konstnärlig producent på Aveproduktion.

Den teckenspråkiga versionen började den 1:a december och sänds på Barnkanalen kl. 10 varje dag fram till julafton samt från kl. 6 på svtplay.

Damslag elva i Futsal-VM

● VM i futsal gick av stapeln i Bangkok i november. I gruppspelen väntade värdlandet Thailand, Kina och Italien för våra svenska damer. De vann en match, spelade en oavgjord och åkte på en förlust, vilket innebar att de blev grupptrea och missade slutspel. De fick i stället spela en placeringsmatch mot Danmark och hamnade på en elfte plats, efter 6-0 mot danskarna. Sveriges Matilda Jansson visade målform och blev hela turneringens skyttekung med 16 mål. Damfinalen vann Ryssland med 3-2 i finalen mot Brasilien. Herrarnas turnering vann Iran efter 8-3 mot Thailand. **FOTO: DENNIS THERN**

Ny rektor på Gallaudet

● Roberta Cordano blir ny rektor efter T. Alan Hurwitz, som går i pension. Cordano blir därmed den första döva kvinnan på posten. Hon har en juris doktor-examen från University of Wisconsin och har en bakgrund med flera ledande roller i olika sektorer, bland annat inom hälso- och sjukvård och skolor. Hon har varit rådgivare åt delstaten Minnesotas justitieminister. Närmast kommer hon från jobbet som verksamhets- och strategiansvarig på Amherst H. Wilders stiftelse, baserad i St. Paul, också i Minnesota. De erbjuder innovativa tjänster och program som ska se till att regionens utsatta barn, familjer och äldre vuxna får stöd.

Rekordmånga flyktingar

● Västanviks folkhögskolas asylmottagning är unik i sitt slag i världen. Nu har man tagit emot rekordmånga asylsökande. Tidigare hade man 16 asylsökande samtidigt som mest. Rekordet rök med råge i år: nu har man över 45 stycken. Och siffran ändras hela tiden, säger rektor Gunilla Kolm. Skolan har därför anställt extra personal. Den snabba ökningen beror på att läget blivit allt oroligare på sistone ute i världen, bl.a: kriget i Syrien och andra oroshärdar och långvariga konfliktområden som t.ex. Eritrea och Somalia med mera.

Signmark på Mount Everest

● Den 16 november genomförde den finske rapparen Signmark tillsammans med det alternativa rockbandet Ancara världens högsta elektroniska livespelning. Spelningen sändes live på nätet. Platsen där de spelade är på foten till Mount Everest, Dingboche, en by belägen på en höjd av 4550 meter. Stället är ett populärt stopp för vandrare och bergsklättrare på väg upp till Everest och andra toppar i trakten. En dokumentärfilm om deras projekt Rockin' High, kommer sändas under 2016. Projektet är också ett välgörenhetsprojekt där hälften av pengarna som de fick in ska bland annat ges till dem som drabbades av jordbävningen i Nepal.

95

år fyllde Lars Kruth den 3 november. Kruth ses som den svenska dövrörelsens nestor. Han förde en outröttlig kamp för dövas sak i över 40 år. Och han är fortfarande omåttligt populär. Det märktes när vi skrev om honom när han fyllde 95 år på dovastidning.se – då välldes gratulationshälsningarna in på vår Facebook-sida och artikeln delades många gånger om.

LÄS SENASTE NYTT PÅ DOVASTIDNING.SE

Isabella slåss för mångfald

Isabella Hagnell tar en paus från juridikstudierna och arbetar som vice ordförande för studentkåren vid Stockholms universitet. För henne är det en stor skillnad att varje dag ha en rad möten med hörande.

– Det kan stundtals bli väldigt intensivt, säger Isabella Hagnell leende.

I somras blev Isabella Hagnell vald till vice ordförande för Stockholms universitets studentkår. Det är ett förtroendeuppdrag på Socialdemokratiska studenters mandat.

– Jag tänkte: varför inte pröva något nytt? säger hon.

Hon har tidigare suttit i kårstyrelsen och engagerat sig i Sveriges Dövas Ungdomsförbund och Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund.

Förtroendeuppdraget är ett år långt. Som vice ordförande är hon tillsammans med ordförande heltidsarvoderade och har till uppgift att leda organisationen, vara arbetsledare för personalen på kåren, representera kåren externt, vara studentrepresentanter i universitetsstyrelsen och initiera debatt i studentrelaterade frågor med mera.

– Två frågor som mitt parti driver är breddad rekrytering och deltagande, säger Isabella Hagnell.

Nu är den sociala snedrekryteringen till högre studier alltför stor. Den typiska studenten är fortfarande den som har föräldrar med akademisk bakgrund, är medelklass och född i Sverige.

– På juristprogrammet som jag går är det till exempel få studenter med utländsk bakgrund, säger hon.

Inte bara det, studenterna måste enligt henne också få goda förutsättningar att avsluta sina studier. Till exempel så ska studier inte vara en plånboksfråga. Till exempel så ska studier inte vara en plånboksfråga, och studenter med funktionsnedsättning ska få det stöd de behöver för att klara sig.

Jämställdhet är ett annat område som engagerar henne. Hon har bland annat skrivit en ledare i studenttidningen Gaudeamus om jämställdheten inom universitetet. Trots att majoriteten av studenterna är kvinnor är endast 28 procent av professorerna kvinnor.

Isabella Hagnell är vice ordförande för studentkåren.

Att kandidera som vice ordförande var till början inte självklart för Isabella Hagnell på grund av den höga tolkkostnaden. Hon kom i kläm för att tolkcentralen såg hennes förtroendeuppdrag som arbete – därför var det inte vardags-tolkning. Stockholms universitet har egna tolkar men bara för studenterna och anställda.

– Jag var osäker om jag ville kandidera men ordföranden sade ”I värsta fall får kåren betala tolken” fast de hade inga pengar till sådant, säger hon.

Det slutade med att universitetsledningen till Isabella Hagnells stora glädje sade sig kunna ta tolkkostnaden. Hon går nu på en rad möten med hörande. Då har de teckenspråkstolk. Det kan bli väldigt intensivt.

– I början var jag ovan vid att ha en massa möten med hörande och tolk. Men nu fungerar det bra. Ordförande kan lite teckenspråk och är väldigt öppen. Hon bidrar avsevärt till att det flyter på väl.

När förtroendeuppdraget är över planerar hon att återuppta juridikstudierna. Hon har fyra terminer kvar till examen.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

STOCKHOLMS UNIVERSITETS STUDENTKÅR (SUS) är en av Sveriges största studentkårer. SUS har ca 17.000 medlemmar och representerar ca 35.000 studenter per termin. SUS företräder studenternas intressen gentemot universitetet och beslutsfattare på alla politiska nivåer. SUS arbetar också med medlems-service. I dagsläget arbetar 28 arvoderade förtroendevalda och 10 tjänstemän på kåren.

Tänk om det fanns ett bildförbud på döva

Några av de tio budorden i Bibeln är fortfarande självklara i vårt moderna samhälle, som till exempel du ska inte stjäla eller mördar. I ett annat budord finns det ett förbud att göra en bild av Gud: "Du skall inte göra dig någon bildstod eller avbild av någonting uppe i himlen eller nere på jorden..." Men varför detta bildförbud?

En förklaring som jag fäst mig vid är att våra mentala bilder kan förminka Gud. Bibelns mångfacetterade innehåll beskriver en Gud som är levande och som inte alltid är lätt att förstå. Däremot är en gudsbild inte levande, det vill säga den inre bild av Gud vi har. Att hålla sig kvar vid samma gudsbild genom livets skiftande omständigheter kan göra att vi går miste om den levande Guden. Bilden stämmer inte överens med verkligheten.

En äktenskapsrådgivare har skrivit att en orsak till att folk skiljer sig är att "hen inte är samma person som jag gifte mig med". När jag gifte mig med min fru Rakel hade jag en bild av vem hon är. Under vårt äktenskap, med massor av samtal och gräl, har jag fått se nya sidor hos henne samtidigt som hon har fått nya erfarenheter genom åren. Håller jag mig fast vid samma bild av min fru kommer vi alltmer glida ifrån varandra. Eller kan jag varje dag lära känna Rakel och följa hennes utveckling som människa. En människa rör ständigt på sig, men det gör inte en bild.

Tänk om detta förbud att skapa en bild av Gud också skulle omfatta människor? Att vi slutade skapa mentala bilder av den som är annorlunda, den som inte har samma livsåskådning, inte har samma sätt att tänka eller bete sig, eller som har en funktionsnedsättning som inte jag har. Utan istället möter den annorlunda och lär känna henne. Med andra ord: att vi faktiskt möter verkligheten och lär känna den.

En bild jag vill ska rivas ner är "de hörandes" bild av döva. Allt för ofta har vi sett beslut som berör döva fattas utan betydande

inblandning av döva själva. Inte bara på regeringsnivå utan också inom familjer. Problemet här är inte brist på beslutfattarnas välvilja, de vill ju inte döva någonting ont, utan deras bild av oss.

Jag återvänder till Bibeln. I berättelserna om Jesus finns ett avsnitt där fyra män bär en lam man till Jesus. Det står inte i texten men den lame mannen och de fyra männen hade säkert hört om hur Jesus botade sjuka, och kom till Jesus med förhoppningen att han skulle bota den stackars mannen. Det intressanta är att det första Jesus gör är att säga "Mitt barn, dina synder är förlåtna".

Vilken bild av den lame mannen hade omgivningen? Jag kan bara spekulera här, men kanske bilden handlade om att den lame mannen var hjälplös, helt oförmögen att klara sig själv och ta egna beslut... och så bryter Jesu människosyn fram där han låter den lame mannen vara fullt ansvarig för sitt liv – när vi ger en person förlåtelse så innebär det att vi ser personen vara ansvarig för handlingen. För första gången i sitt liv, om mannen varit lam sedan födseln, har han blivit bemött som en verklig människa.

Vad är "de hörandes" bild av oss döva när de fattar beslut som går tvärtemot vad vi säger är bäst för oss? Att jag inte låter min fyraårige son äta hur mycket godis han vill är för att jag anser mig veta bättre än han ifråga vad som är hans bästa. Det är när beslutfattarna ser döva som fullt förmögna att fatta beslut och ta ansvar för konsekvenserna som vi kan börja snacka om verkliga beslut.

FILIP BURMAN ser fram emot julen med massor av snö och badtunnan som hans sväger har beställt till julafton

Du som är född inom Dalarnas län samt har genomgått dövskola/specialskola för döva/hörselskadade är behörig att ansöka om bidrag från Carlborgsons donationsstiftelse.

Sista ansökningsdag **31/3-2016**

Ansökan insändes till
Landstinget Dalarna
Carlborgsons stiftelse
Box 712, 791 29 Falun

Carlborgsons donationsstiftelse

Medel kan sökas till exempelvis bildande av eget hem, bosättning samt inköp av redskap, inventarier och material för bedrivande av yrke eller annan sysselsättning. Medel kan även sökas till yrkesutbildning.

Ansökningsblankett och information finns på **www.ltdalarna.se** (flik Övrigt; Stiftelser) eller kontakta **Landstinget Dalarna tel. 023-49 01 05** sven-erik.olsson@ltdalarna.se

Nu kan man önska tolk i Stockholm

Nu tar Stockholm ett stort kliv. Alla döva, hörsel-skadade och dövblinda bosatta i huvudstadsområdet har nu möjlighet att önska tolk eller tolkbolag.

– Äntligen efter många års kamp!, säger Mona Riis, intressepolitisk sekreterare på Stockholms Dövas Förening (SDF).

Samtidigt är SDF inte riktigt nöjd med den senaste tolkupphandlingen.

Sedan 2009 anlitas endast privata tolkbolag av Stockholms läns landsting. Det innebär att tolkcentralen bara tar emot beställningar och ger uppdrag till de företag som landstinget har avtal med. Nyligen gjordes en ny tolkupphandling. I slutet av oktober stod det klart vilka tolkbolag som vunnit upphandlingen.

Den del i upphandlingen som gett upphov till mest jubelrop är att tolkanvändare nu har möjlighet att önska tolk eller tolkbolag utan att som tidigare behöva motivera varför.

– Det är fantastiskt! Vi har kämpat väldigt länge för att ha rätt till att önska tolk eller tolkbolag, säger Henrik Sundqvist, ungdomskonsulent, Stockholms Dövas Ungdomsråd (SDUR) som tillsammans med SDF bevakat tolkupphandlingen.

Tidigare var det 15 olika tolkbolag som hade hand om teckenspråkstolkning och 12 bolag som hade dövblindtolkupdrag.

Efter upphandlingen är det endast 7 tolkbolag på området teckenspråkstolkning och 3 bolag på området dövblindtolkning. En avgörande skillnad är dock att man nu får välja mellan dessa bolag om de har lediga tolkar. Tidigare måste man förklara varför man skulle ha en viss tolk eller bolag för att landstinget skulle frångå rangordningen. Rangordningen gick ut på att det bolag som låg överst på listan hade första tjing på beställningarna. Om de var fullbokade gick beställningarna vidare till bolaget som låg tvåa på listan.

Ann Jansson, vice ordförande för Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB) Stockholms och Gotlands län, är besviken över att dövblinda tolkanvändare bara får välja mellan tre bolag.

– Tidigare var det fler bolag – det underlättade för oss att välja tolk till olika sammanhang. Nu är det bara tre, vilket inte är OK, säger hon.

Rangordningen gäller dock fortfarande i de fall tolkanvändare inte lämnar önskemål om tolk eller tolkbolag.

Mikael Lindgren Ebenholtz, avdelningschef för verksamhetsstöd, fastigheter och upphandling vid Stockholms läns Sjukvårdsområde, säger att landstinget har lyssnat på intresse-

organisationerna och tolkbolagen inför upphandlingen. Bland annat har de sagt hur viktigt det är att få välja tolk eller tolkbolag och att ha fasta priser för att undvika pris konkurrens och prisdumpning som tidigare.

Det som väckt reaktioner är att landstinget i upphandlingen premierade de tolkbolag som kunde leverera flest timmar. Ett exempel: om ett tolkbolag kan leverera mer än 10 000 timmar på området teckenspråkstolkning får bolaget 100 kronor i prisavdrag. Det innebär inte att de är billigare i reda pengar utan att de har en större chans att vinna upphandlingen.

Enligt Mikael Lindgren Ebenholtz har landstinget arbetat för att ha en effektivare samordning. Förfrågningar ska skickas till färre bolag. Tidigare var det en blandning av små, medelstora och stora företag och de mindre bolagen som saknade möjlighet till administrativ samordning hade svårt att svara på förfrågningar. Resultatet av upphandlingen var att alla sju bolag som lämnade fler än 10 000 timmar vann upphandlingen.

Enligt Mikael Lindgren Ebenholtz hindrar det inte att de sju bolagen har underleverantörer och frilansare eller ingår andra typer av samarbete med de icke-upphandlade bolagen. Mikael Lindgren Ebenholtz ställer sig förstående till kritiken att landstinget tittat alltför mycket på kvantitet, för lite på kvalitet.

– Att få välja tolk eller tolkbolag handlar om kvalitet, säger han.

Vad tycker SDF och SDUR om att Stockholms läns landsting går före andra landsting och ger alla tolkanvändare möjlighet att önska tolk eller tolkbolag?

– Ja, jag önskar att alla landsting erbjöd samma möjlighet, säger Mona Riis.

– Ja tack till valfrihet. Nej tack till den upphandlingsprocess som varit. Andra landsting ska inte ta efter Stockholms metod för upphandling, säger Henrik Sundqvist.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: TOMAS LAGERGREN

DT har kartlagt tolkupphandlingen.
Läs en längre version på dovastidning.se

Dövas Tidning 2016

Nästa år kommer Dövas Tidning att förändras. Här berättar vi mer om nyheterna.

2016 ger Dövas Tidning ut sex nummer av papperstidningen istället för åtta som i dag. Fyra av numren har 28 sidor som i dag. Däremot ska sommar- och julnumret vara lite tjockare eftersom vi har ett långt uppehåll över sommaren och vintern.

Vi fortsätter att publicera webb-tv-inslag på teckenspråk och nyheter på dovastidning.se. Ni har visat stor uppskattning för DT Play som vår webb-tv heter, vilket gläder oss. Journalistik på teckenspråk är ett naturligt steg i vår fortsatta utveckling av DT.

Anledningen till att DT har en lägre utgivningstakt nästa år är att SDR:s ekonomiska situation är ansträngd. Läs mer på sid. 27.

Som vi berättade i förra numret ser vi nu över papperstidningen och sajten. Vi har bl.a. en läsundersökning. Resultatet av översynen presenteras längre fram.

Trots de tuffa tiderna står DT:s journalistiska uppdrag fast. Vi ska fortsätta att göra en högkvalitativ tidning i både tryckt och digital form.

Ni kan se utgivningsplanen för 2016 på sidan 2. För dem som inte är medlemmar hos någon av landets dövföreningar går det att prenumerera på Dövas Tidning direkt för 300 kronor/år. En prenumeration kan beställas på:

prenumeration@dovastidning.se eller dovastidning.se.

Hör gärna av er med nyhetstips och förslag om hur DT kan bli bättre på **redaktionen@dovastidning.se**.

Ett gott läsår önskar vi er alla!

DT-REDAKTIONEN

BEHÖVER DU SJUKVÅRDSRÅDGIVNING?

Nu kan du som är teckenspråkig ringa videosamtal till 1177 Vårdguiden under en provperiod. Du får råd av en sjuksköterska samtidigt som du, sjuksköterskan och tolken ser varandra. Läs mer på 1177.se/videosamtal

1177
VÅRDGUIDEN

Personen på bilden har inget med artikeln att göra. Foto: Freeimages

Språklig rörlighet driver dialogen i naturvetenskap

Den 25 september i år försvarade Camilla Lindahl sin doktorsavhandling med titeln "Tecken av betydelse: En studie om dialog i ett multimodalt, teckenspråkigt tvåspråkigt klassrum". Här sammanfattar hon studien och de viktigaste resultaten.

Att lära sig naturvetenskap innebär bland annat att lära sig uttrycka sig på ett naturvetenskapligt sätt. Flera studier har visat att hörande elever ofta har svårt att växla mellan det vardagliga och det naturvetenskapliga språkbruket men med stöd från läraren eller en mer erfaren kamrat kan den förmågan utvecklas. Döva och hörselskadade elever som går på teckenspråkiga skolor får lära sig naturvetenskap på både teckenspråk och skriven svenska. Tidigare studier om undervisning i naturvetenskap för döva och hörselskadade elever har mest fokuserat på att det inte alltid finns ett tecken för varje naturvetenskaplig term. Med tecken menas det fasta, lexikala tecken som träd, sten, blomma och så vidare. I min avhandling

kritiserar jag bristen på klassrumsstudier och argumenterar för att vi behöver förstå vad det innebär att diskutera naturvetenskap i ett teckenspråkigt tvåspråkigt klassrum om vi vill utveckla NO-undervisningen för döva och hörselskadade elever. En av forskningsfrågorna handlar om vad som karaktäriserar den teckenspråkiga tvåspråkiga dialogen i ett naturvetenskapligt klassrum. En annan forskningsfråga handlar om vilken roll avbildande tecken har i dialogen. Avbildande tecken är de tecken som visualiserar storlek, form eller rörlighet på till exempel trädet, stenen och blomman. I min studie har jag filmat 17 NO-lektioner under en period på två månader. Klassen består av två NO-lärare och åtta elever, samtliga har teckenspråk som sitt förstaspråk. Med fokus på den teckenspråkiga dialogen i en tvåspråkig miljö har jag analyserat hur gruppen resonerar kring naturvetenskapliga termer, begrepp, fenomen och processer för att gemensamt skapa mening.

Ett av de mest framträdande resultaten är att gruppen använder båda språken som resurser i sina resonemang. De växlar mellan teckenspråk och svenska i ett sömlöst kontinuum, en glidning mellan fasta tecken, handbokstaveringar, så kallad "tecknad svenska" och avbildande tecken. Utnyttjandet av den breda språkrepertoaren ger fler möjligheter att vrida och vända på innebörden av en term eller ett begrepp och därmed möjligheter att förtydliga och fördjupa den gemensamma förståelsen. Ett annat viktigt resultat är att avbildande tecken fungerar som en drivande faktor i dialogen. Innebörd av termer och begrepp diskuteras visuellt och gestuellt och avbildande tecken är en kraftfull resurs när naturvetenskapliga fenomen och processer beskrivs. Även om det finns fasta tecken för naturvetenskapliga termer väljer gruppen ibland att istället handbokstavera och använda sig av avbildande tecken för att diskutera innebörden. Ytterligare ett viktigt resultat som studien visar är att tvärspråkliga resonemang på metanivå är en viktig funktion för lärandet. Ibland kan en term på svenska och tecknet för den ge olika mening och då stannar dialogen upp och gruppen diskuterar innebörden av termen utifrån ett naturvetenskapligt perspektiv.

Studien visar alltså att den breda språkliga rörligheten är central för den naturvetenskapliga dialogen, men för att kunna delta i det gemensamma lärandet krävs en språklig kompetens i teckenspråkigt tvåspråkighet för såväl lärare som elever.

**CAMILLA LINDAHL, STOCKHOLMS UNIVERSITET,
INSTITUTIONEN FÖR MATEMATIKÄMNETS OCH
NATURVETENSKAPSÄMNE NAS DIDAKTIK**

* Didaktik handlar om analys och förståelse av vilka faktorer som påverkar undervisning och lärande

Camilla Lindahl har forskat i klassrumsinteraktion

Förstelärare Åsa Helmersson: ”Manilla inspirerar i andra länder”

Intresset är stort för Manillaskolans arbete internationellt. Under hösten har skolan medverkat på konferenser i Budapest och Dubai. Enigheten var stor kring fördelar med tvåspråkig skola – Manillaskolan är ett föredöme.

SPSM har i uppdrag att sprida kunskap i andra länder för att stötta döva och hörselskadade elevers utbildning. Manilla-skolan, som ingår i verksamheten, är en välkänd skola som många vill lära från. Åsa Helmersson, förstelärare på Manilla-skolan, berättar här från konferenserna där hon talade om tvåspråkig utbildning för döva, något som vi i Sverige har 35 års erfarenhet av, sedan teckenspråkets erkännande 1981.

Enighet kring fördelar med tvåspråkig skola i Dubai

Konferensen i Dubai handlade om dövas rättigheter och utbildning och arrangerades av Kalimati Speech and Communication Center. Det var en ära att lyssna på framstående föreläsare som Colin Allen, World Federation of the Deaf (WFD), Markku Jokinen, European Union of the Deaf (EUD) och Debra Russell, World Association of Sign Language Interpreters (WASLI).

En mycket intressant föreläsning höll Debra Russell från Kanada som forskat på inkluderad utbildning, dvs. där en eller flera döva elever placerats i ett klassrum med hörande. 42 elever studerades och Russell tittade på både elevens utveckling gällande kunskap, socialt och identitet. I endast 6 av fallen fungerade det, gemensamt var att eleverna hade gått i dövskola sina första 4-6 skolår. Russell menade att den direkta kommunikationen med läraren de hade haft tidigare var grunden till att de lyckades när de nu fick indirekt undervisning via tolk. Russell varnade för att väldigt många skolor gör det enkelt för sig och sätter in en tolk i klassrummet, hon visade på flertalet kriterier som måste uppfyllas för att en sådan skolgång ska fungera.

I sin föreläsning refererade hon till exempel som jag visade på både teckenspråkig och talspråkig lektion från Manilla-skolan, och menade att: ”Så engagerade elever och den fullt

Åsa Helmersson flankerad av Colin Allen, WFD och Markku Jokinen, EUD.

tillgängliga kommunikation vi från Manillaskolan såg prov på, inte fanns i någon av de 42 fall hon hade studerat.”

Markku Jokinen menade att det endast är tvåspråkig undervisning för döva och hörselskadade som uppfyller kraven för inkluderande. För full inkludering krävs; full tillgänglighet, en undervisning där läraren och miljön är anpassad för döva elever, teckenspråkig kultur, ingen diskriminering och att skolsystemet är anpassat efter eleven och inte tvärt om. Att sätta in en tolk eller att var ensam döv i klassen uppfyller inte kraven för inkluderande – precis vad Debra Russel också sa.

Konferens i Budapest fokuserar på språklig mångfald

Konferensen i Budapest var en slutkonferens på ett projekt kallat LearnMe. I nätverket Mercator network, där bl.a. Stockholms universitet medverkar, arbetar man med minoritetsspråk och teckenspråk i Europa och på flerspråkighet.

En av huvudpersonerna i projektet, Dr. Csilla Bathra sociolingvist vid Universitetet i Budapest, menade att den döva gruppen har samma behov och möjligheterna som andra minoritetsgrupper: ”När vi tänker på t.ex. tillgång till utbildning så får vi inte glömma den döva gruppen.” Hon betonade att hörande måste samarbeta med döva, då det är döva som bäst kan sitt språk och sin kultur.

Flera lingvister på konferensen visade stort intresse för arbetet på Manillaskolan. Med förståelse för fördelar med flerspråkighet, var de helt införstådda med teckenspråkets betydelse. Som de sa, hade de: ”Bara inte tänkt på det tidigare.” Kanske leder Manillaskolans deltagande till ökat stöd för döva runt om i Europa från oanat håll – nämligen från lingvister som från början inte hade en aning om döva och teckenspråk.

TEXT OCH FOTO: ÅSA HELMERSSON, FÖRSTELÄRARE, MANILLASKOLAN

NAMN: Markku Juhani Jokinen

ÅLDER: 56 år

FAMILJ: stor familj och vänner

BOR: Esbo, grannkommun till Helsingfors

GÖR: ordförande för EUD och verksamhetsledare för finska dövförbundet.

GÖR HELST PÅ FRITIDEN: vara i naturen och idrotta

LÄSER HELST: allt möjligt som gör att jag kan tänka brett. Jag uppskattar att få olika perspektiv av en sida.

SER HELST PÅ TV: långfilmer (jag är fascinerad av filmspråk och filmningsteknik) och serier som Borgen och Vita huset.

VACKRASTE TECKNET: spatiala tecken som hav och himmel.

EUD-ordföranden blev aldrig tränare

Markku Jokinen är inte säker på att han nått dit han är i dag om han gått i en dövskola. Han har en del att tacka sin integrerade skolgång för. Nu är han ordförande för European Union of the Deaf (EUD) och verksamhetsledare för det finska dövförbundet. Han berättar för DT om sin dröm att bli en professionell tränare som aldrig blev verklighet, om Markku nummer två som följt honom sedan han var liten och om varför lite gin och tonic gör susen när han flyger.

Markku Jokinen glömmet aldrig den här dagen. Som tonåring deltar han i Finlands Dövas Idrottsförbunds skidmästerskap i Mikkeli. Han tävlar i längdskidåkning och bor på värddövskolans elevhem. När han slår upp dörren till boendet gör sig känslan av sjukhus eller slutet institution påmind på en gång. Eleverna blir strängt tillsagda av personalen på ett respektlöst sätt.

– Det var då jag förstod att mitt liv var olikt deras. Men de döva som bodde där hade något som jag saknade, nämligen kompisar som kunde använda teckenspråk och förstå varandra fullt ut. Jag var mest ensam i min skola, säger Markku Jokinen.

Han är född och uppväxt i Jämsänkoski i mellersta Finland. Innan han börjar grundskolan funderar hans döva föräldrar på vilken skola han ska gå i. De får rådet av hörande släktingar att det kanske är bra om Markku börjar gå i en hörande skola i Jämsänkoski eftersom han kan läsa och förstå enstaka ord, teckna och prata. Markkus föräldrar kommer dessutom i kontakt med ett annat par med en döv son. Han heter också Markku.

Markku är inte helt entusiastisk inför att gå i skolan tillsammans med hörande. Han är inte förtjust i sina hörapparater heller. En ljuspunkt är dock att han går i samma klass som den andra Markku. Eftersom han har hörande föräldrar som inte kan teckenspråk har han svårt att hanka sig fram i skolan och lära sig språk.

– Efter tre år bestämde sig lärarna för att den andra Markku skulle börja dövskolan i Jyväskylä istället. Jag blev därmed själv.

När Markku Jokinen är ungefär tio år gammal lyckas han knäcka läskoden. Han kan nu skapa bilder i huvudet av det han läser. Därmed har han lättare för att lära sig finska, svenska, engelska och andra ämnen. Att han orkat gå kvar i den hörande skolan tror han beror på att han hemma kunnat använda teckenspråk med sina döva föräldrar och sin hörande bror. Och hans lärare har alltid trott på honom och uppmuntrat honom. Han är en av de två bästa i klassen i både grundskolan och gymnasiet sett till betygen.

När Markku tävlar i skidåkning tillsammans med döva och hörande ungdomar brukar han vara bland de främsta. Och han

innehar också ett rekord i räckhäv (pull-up) i sin skola på den tiden (23 repetitioner).

– Det var ett sätt för mig att visa att jag kunde vara bäst och göra bra ifrån mig trots att jag var döv.

Sommaren 1972 råkar han cykla förbi den andra Markkus hem. Han blir snopen när han ser honom och vågar inte stanna för att han är blyg. Så han trampar vidare. Men sedan ångrar han sig och åker tillbaka.

– Jag var osäker på hur vi skulle kunna kommunicera. När vi gick i skolan tillsammans använde vi gester och något slags tal med några nyckelord.

Markku finner till sin stora glädje att den andra Markku tecknar flytande. Trots att Markku har döva föräldrar har han längtat efter att teckna obehindrat med någon jämgammal. De står kvar och pratar länge, speciellt om sport.

– Vi är goda vänner än i dag. Nu är han ordförande för Jämsänkoskis dövförening, säger Markku leende.

När Markku snart ska gå ut gymnasiet säger han till sin studievägledare att han vill bli lärare för döva. Han svarar entusiastiskt att han tar reda på hur han kan plugga vidare. Studievägledaren och andra lärare har aldrig sagt "du kan inte".

Många släktingar på Markkus mammas sida är lärare.

– Jag har alltid tyckt om att lära ut till andra. Som liten brukade jag förklara för mina föräldrar hur saker och ting fungerade. Och mina kusiner berättade för mig att jag lärde dem under sommarloven redan när vi var små barn.

1991 tar Markku masterexamen som grundskolelärare vid universitetet i Jyväskylä. På vägen till examensdagen upptäcker han att det inte är bara pedagogik som engagerar honom.

1980 börjar han som vikarierande ungdomssekreterare för det finska dövförbundet. Han lär då känna Liisa Kauppinen som är verksamhetsledare (läs porträttet av henne i DT nr. 4 2015) för dövförbundet på den tiden. Hon håller i en kurs om dövmedvetande och Markku går den.

– Då förstod jag innebörden av dövas historia och kultur och att teckenspråk var ett språk, säger han som sedan också blir intresserad av frågor som rör lingvistik och teckenspråk, säger Markku som i dag har henne som sin största förebild.

– Hon har en fantastisk förmåga att få folk att förstå hennes argument. Det är det jag fortfarande övar på.

1981 är han med och grundar Jämsänkoskis dövförening. Han är ordförande och hans pappa är ledamot.

– Man kan säga att startskottet för mitt ideella engagemang gick det året.

Nu – 34 år senare – är Markku ordförande för EUD och verksamhetsledare för det finska dövförbundet. Han var ordförande för World Federation of the Deaf (WFD) under åren 2003-2011.

– Mitt intresse för internationellt arbete har alltid funnits där. Det går inte att klippa av helt. Jag var vice ordförande för EUD (1998-2003) och har goda nätverk från WFD-tiden, med politiker, FN, handikapporganisationer... Det kändes naturligt för mig att komma tillbaka till EUD, då som ordförande.

Han säger att till skillnad från åren som WFD-ordförande märker han att det är något annat att arbeta på europeisk nivå. Det är att européer har en speciell samhörighet och identitet. Han förstod det när han var i Kanada år 1993 och studerade vid Rochester Universitet i delstaten New York. I den fransktalande metropolen Montreal mötte han döva kanadensare som använde amerikanskt teckenspråk och franskt teckenspråk. De sistnämnda pratade han länge med.

– Jag slogs då av hur lika vi var trots att de bodde på andra sidan Atlanten och jag i Europa. Vi har samma värderingar och tankesätt, säger Markku.

Markku säger att de två tunga rollerna som ordförande för EUD och som ledare för det finska dövförbundet går utmärkt att kombinera. Som verksamhetsledare arbetar han i regel måndag-fredag. EUD-möten äger ofta rum under veckoslutet.

– Jag kan möta finska Europaparlamentariker i Bryssel vid sidan av EUD-styrelsemötet eller konferensen på EU-nivå. Möter jag parlamentariker från andra länder, experter från EU-kommissionen eller internationella funktionshinder-aktivister i Bryssel en vardag så reser jag oftast bara dit över dagen, säger han som förklarar att han har ett flexibelt jobb som verksamhetsledare då det är resultatstyrt. Alltså är resultatet det som räknas.

Markku säger att EUD är en väloljad organisation, sett till både styrelsen och kansliet.

– Ju äldre jag är, desto mer förstår jag vikten av en bra styrelse och ett bra kansli. Det ger mig positiv energi tillbaka. Sedan har jag tät kontakt med Mark (EUD:s kanslichef, Mark Wheatley från Storbritannien). Vi känner varandra väl. När jag ringer honom kan det räcka med att jag säger ett fåtal meningar. Han nickar förstående och vi lägger därefter på.

Markku, som nu reser en del i Europa, är rätt lättad över att WFD-tiden är över.

– Jag var borta nästan varje vecka som WFD-ordförande. Nu som EUD-ordförande är det mer modest, en-två gånger i månaden. Jag har faktiskt stor nytta av att flyga. För då hinner jag skriva, läsa och reflektera. Lite gin och tonic eller vin gör susen – jag är då skönt avslappnad och gör mer. Många statsråd har sagt samma sak. Det är för att uppe i luften är det ingen som stör och ringer.

Men att resa i tjänsten är inte ett nöje tvärtom vad många tror, säger han som sällan har tid för att se mer av den stad eller land som han besöker. Om han vill göra det får han be om att ta ledigt i en eller flera dagar. Men han brukar försöka att njuta av att insupa atmosfären även om den bara är för en eller två timmar, som när han är på en tvärgata i Rom. När han själv har semester föredrar han att vara på hemmaplan.

– Världens bästa tid är den finska sommaren!

Han är då gärna på sitt lantställe nära Jyväskylä, inte långt ifrån Jämsänkoski där han växte upp. När han ser tillbaka på sin barndom och skolgång förundras han över att många av de döva som är i hans ålder och också har döva föräldrar har slagit i glastaket efter att de gått i dövskolan. Alltså har de inte studerat vidare.

– Om jag gick i en dövskola hade jag kanske inte gått på universitetet, säger han.

Han är på ett sätt tacksam för att han har gått i en hörande skola där hans lärare uppmuntrat honom trots att lektionerna var på tal. Samtidigt gör det honom argt att se att åtskilliga döva inte fått lika bra utbildning och samma möjligheter som han.

Markku Jokinen höll en rad föreläsningar om språkligt folk-mord främst under 2000-talet. Han talade om döva barns rätt till språk. Om barnen berövas rätten i skolan hindras de i sin sociala, emotionella och intellektuella utveckling. Det är förtryck mot teckenspråket och betraktas som språkligt folk-mord. På frågan om hur han ser på begreppet språkligt folk-mord i dag svarar han att han på senare tid har valt att ligga lågt med det.

– För många föräldrar, myndigheter ... var det ett för starkt begrepp. De fastnade vid ordet folk-mord. I den sociolingvistiska akademiska världen går det därmed att använda begreppet. Jag tycker dock fortfarande att det är en väldigt bra benämning när man pratar om förtrycket mot teckenspråket i dövskolan. Längre fram kan jag ha anledning att ta upp det igen, men tiden är kanske inte mogen för det nu.

När Markku blickar framåt säger han att han har lärt sig att man omöjligtvis kan planera så mycket i förväg för man vet aldrig vad som händer. För honom har livet knappast varit utstakat.

– När jag var yngre var min dröm att bli professionell tränare och söka till Fakulteten för idrottsvetenskap vid Jyväskylä universitetet. I dag tänker jag ”vilken tur att jag inte valde den vägen”. Det hade annars varit så enkelspårigt. Lingvistik, pedagogik och intressepolitiskt arbete som jag sysslar med är betydligt vidare, vilket passar mig bra, säger Markku leende. Hans hjärta klappar dock fortfarande extra för sport och han idrottar gärna på fritiden, till exempel längdskidåkning och rullskidor.

Ibland funderar han på om han inte ska göra comeback i den akademiska världen. Han har inte hunnit med att avsluta sina doktorandstudier i pedagogik.

– Kristina Svartholm (professor emerita i svenska som andraspråk för döva vid Stockholms universitet) sade till mig en gång att jag inte behövde ta doktorsexamen för jag hade redan gjort så mycket. Men jag är inte helt övertygad. Jag kanske får doktorera när jag är pensionär, säger Markku och skrattar.

Slutligen, hur ska du fira jul?

– Jag ska vara hos min brors familj och besöka släktingar och vänner på hemorten. Vi har en traditionell julfest den 26 december då det är min fars födelsedag. När mina föräldrar levde brukade vi samla ihop våra vänner och släktingar och äta gott, prata oavbrutet och ha roligt ända fram till natten. Den traditionen vill jag fortsätta med min bror och hans familj eftersom vi vill hedra minnet av våra föräldrar och vi vill bevara den starka gemenskapen med samma personer genom alla åren. Jag ska också tända ljus för våra föräldrar och släktingar vid deras gravplatser och varva ner under julhelgen, säger Markku Jokinen.

Gripande om tuff uppväxt

Ewa-Helen Rydmarks självbiografi är lättläst med stor text och korta kapitel. Det gick snabbt att läsa boken, vilket fick mig att önska lite mer då berättelsen slutar lite abrupt. Kanske blir det en uppföljning. Jag hade velat att boken var

tjockare, så att man kunnat följa hela hennes liv. Om jag får anmärka på språket så hade jag gärna sett att boken blivit korrekturläst då det blev ganska mycket talspråk emellanåt. Å andra sidan är det författarens egna ord så det kändes samtidigt personligt.

Ewa-Helen föddes i Uddevalla men bor i dag i Örebro. När hon var två år gammal blev hon allvarligt sjuk och blev både hörselskadad och synskadad. Hon fick även dålig balans och fick senare i livet sitta i rullstol. Hon berättar om en tuff uppväxt utan teckenspråk och i hörselklass. Hon kände sig mobbad och ensam. Hon hade svårt att avläsa på läpparna vad andra sade för att hon såg dåligt. Först 10 år gammal lärde hon sig teckenspråk av en döv vän. Dessutom tar hon upp olika speciella händelser, både negativa och positiva, som präglat henne och som gjort henne till den hon är i dag. Hon berättar om skolgången i hörselklassen, om gymnasietiden i Örebro, om när hon blev kär och fick barn.

Den röda tråden är inte alltid rak, speciellt i början, och i vissa kapitel gör hon onödiga upprepningar. Bortsett från detta är berättelsen gripande. Vissa kapitel avslutar med en vacker dikt som hon själv skrivit. Dessa dikter tillför boken ytterligare en dimension. Även om berättelsen är Ewa Helens egen så finns det flera händelser och tankar som jag tror att många känner igen. Jag rekommenderar boken om du önskar få veta mer om vilka konsekvenser en icke-fungerande kommunikationsmiljö kan få för ett barn som är hörselskadat eller dövt.

PETRA ÖRLEGÅRD

*Present- & inredningsbutik
där överskottet går till ett gott ändamål*

SDR Gåvan hittar du på Järnavägen 11 i Leksand.

Följ oss på
instagram
sdr_gavan

Gåvan

Gilla oss på
facebook
SDR Gåvan

Isabel Engwall och Gabriel Nal är Kreativmakarna.

Kreativa paret Gabriel och Isabel:

Varför inte en tårta till jul?

Paret Isabel Engwall och Gabriel Nal är känt bland teckenspråkiga för sina praktfulla tårtor. För dem är ingen utmaning för liten eller stor. De berättar för DT om hur det kom sig att de började att göra tårtor.

En och annan teckenspråkig har säkert lagt märke till Kreativmakarnas tårtor, som paret verksamheter, på Facebook och Instagram. De har gjort en brokig samling bakverk: allt från bröllopstårta i flera våningar till en tårta som ser ut som en bil. Vad de innehåller varierar också stort, från mer traditionellt som grädde och sylt till veganskt utan mejeriprodukter.

Deras intresse för tårtbakning började mer av en slump. För tre år sedan hade Isabel 31-årsfest. Gabriel överraskade henne med en Barbie-tårta.

– Jag visste att han skulle göra en sådan tårta men jag visste inte hur den såg ut. Så jag blev rejält överraskad när jag såg hur fin den hade blivit med kjol och så, säger Isabel leende.

2013 flyttade de ihop. Båda två tyckte om att laga mat, baka och bjuda gäster på fika och middag. Så småningom blev de ombedda att göra smörgåstårtor till en tillställning. Sedan kom ännu fler beställningar på smörgåstårtor och tårtor från andra som hört talas om dem.

– Vi fick köpa nya verktyg för att kunna baka tårtor effektivare. I början hade vi dåliga verktyg. Det tog väldigt lång tid att baka tårta. Inte bara det, tårtan måste också kunna hålla ihop för att inte spricka, säger Gabriel.

Gabriel och Isabel har andra jobb. Ett av dem är Fotamig som de driver tillsammans med fotografen Mikael Sundberg. De säljer tjänster som fotografering, till exempel på bröllop, och hårstajling och makeup med mera. Och Gabriel jobbar också som personlig assistent/medarbetaledare.

– Vi bakar när vi har håltimme, säger Gabriel.

– Vi gör det ofta sena kvällar. För då kan vi ställa tårtorna i kylskåpet över natten. Det ska smaka färskt! lägger Isabel till.

De gör upp till fyra tårtor i månaden. Paret har olika färdigheter så de kompletterar varandra. Medan Isabel är bra på att baka tårta är Gabriel desto duktigare på att dekorera.

– En utmaning med dekoration är att man måste göra rätt på en gång. Att dekorera kräver fokus och tålmod. Om man gör fel kan man bli tvungen att göra en ny tårta, berättar Isabel.

– Jag är dessutom färgblind så jag har svårt att se olika färgnyanser. Isabel hjälper mig med att se vilken färg som är den rätta, säger Gabriel och ler.

De satsar också på att ha så mycket naturliga och ekologiska tillsatser som möjligt i sina tårter.

– Vi använder oss av färska bär som smakar mer, hemkört vaniljkräm och hembakade tårtbottnar, berättar Isabel.

Kreativmakarnas kunder är både döva och hörande.

Nu närmar sig julen. Hur ska ni fira jul?

– Gabriel och jag ska vara hos min storsyster. Hon har hästgård. Vi kommer bland annat att ha julklappsbingo, säger Isabel.

Ska ni göra tårta då?

– Nej, det får vi inte för min mamma. Hon säger att de ska fixa all mat och så när vi kommer, svarar hon.

Men vad säger ni om att äta tårta till jul?

– Ja, varför inte! Det kan vara roligt att bjuda på en annorlunda juldessert och inte alltid följa traditionerna, säger Gabriel.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: TOMAS LAGERGREN

dt Se webb-tv-inslaget på dovastidning.se där paret bjuder på glöggmingel. Då serveras julig tårta.

Funderar du på att söka till specialskola?

Då är det tid att kontakta våra skolor med lärmiljöer för elever som behöver alternativ.

Ekeskolan är för elever med synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättning. **Hällsboskolan** är för elever med grav språkstörning. **Åsbackaskolan** är för elever med medfödd eller tidigt förvärvad dövblindhet och för elever med hörselnedsättning i kombination med utvecklingsstörning.

Våra regionala specialskolor finns för elever med hörselnedsättningar: **Manillaskolan** i Stockholm, **Kristinaskolan** i Härnösand, **Birgittaskolan** i Örebro, **Vänerskolan** i Vänersborg och **Östervångsskolan** i Lund.

► Kontakta oss för mer information

om val av skola eller boka tid för besök på telefon

010-473 50 00 eller via www.spsm.se

Vi finns också på Facebook.

Senaste ansökningsdagen är 15/1 2016.

Specialpedagogiska
skolmyndigheten
www.spsm.se

GABRIELS & ISABELS JULTÅRTA

Rund tårtbotten (ca 20 cm i diameter)

Steg 1. Vispa 4 ägg och 1,3 dl socker med elvisp i 10 min.

Steg 2. Blanda 1,3 dl glutenfri mjöl, 1,3 dl potatismjöl, 1-4 tsk vaniljsocker och 1,3 tsk bakpulver och en påse malen saffran.

Steg 3. Häll blandningen i ägg/sockersmeten och rör om försiktigt och ordentligt. Smörj ugnformen, använd bakplåtspapper. Häll smeten i ugnformen. Grädda i ugn (175°C) i 40 minuter.

Fyllning i tårtbotten

Steg 4. Ta hemkört apelsinsylt, vispad grädde (laktosfri), smörkräm med saffran och riven apelsin och vaniljkräm på bottenarna.

Steg 5. Bred ut grädden över tårtan och ha valfri dekoration.

GABRIELS & ISABELS JULIGA RULLTÅRTA

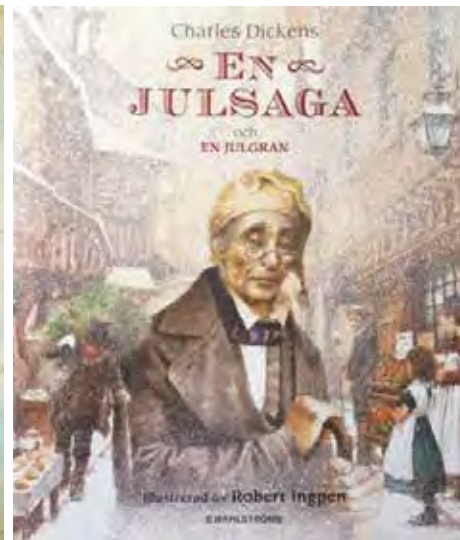
Steg 1. Rör ihop 2 ägg och 1,5 dl strösocker.

Steg 2. Häll en påse saffran, 1 tsk bakpulver och 1,5 dl vetemjöl i smeten.

Steg 3. Bred ut smeten på det smorda bakplåtspappret och sätt den i ugn (280°C) i 5 minuter.

Steg 4. Ta ut tårtbotten ur ugnen. Vänd den och strö socker över den ena sidan. Bred mascarpone tillsammans med rivet apelsinskal, krossad noblessechoklad (apelsinmak) eller fin mörkchoklad på den andra sidan.

Steg 5. Rulla ihop botten med hjälp av bakplåtspappret. Ställ den i kylen. Ska serveras väl kyld.

Ylvas bok- och filmtips

Julen är en perfekt tid för läsning och filmtittning. Bok- och filmälskaren Ylva Björklund tipsar om böcker och filmer som hon tycker att vi borde ta del av under jul- och nyårsledigheten.

Sam McBratney: Gissa hur mycket jag tycker om dig

För barn 3-6 år. Rabén & Sjögren, 2010

Denna bok torde vara den finaste barnboken någonsin för de riktigt små och de lite större. En pappahare och en barnhare tävlar om vem som älskar mest. En bok att läsa högt och titta på de fina illustrationerna med sina barn och utmana i en egen tävling? En riktigt mysig stund tillsammans utlovas!

Maria Gripe: Agnes Cecilia

För barn 9-12 år. Bonniers, 1981

Maria Gripes böcker är läsmagi för mellanstadiebarn, och för vuxna också för all del. Noras föräldrar omkommer i en bilolycka när hon är fem år gammal och flyttar hem till några släktingar. Hon får ett bra liv med mycket kärlek men övergivenhet, mystiska saker som händer och frågor som behöver svar lurar under ytan. Andra bra böcker av samma författare är Tordyveln flyger i skymningen och Skuggan över stenbänken.

Fredrik Backman: Britt-Marie var här

Pocketförlaget, 2014

Jag rekommenderade *En man som heter Ove* i förra jultipset men jag kan ändå inte låta bli att tipsa om samma författare igen. Britt-Maries öde förtjänar också att läsas. Parallellerna med Ove är flera men det är ändå en unik, varm, karg, rolig och sorglig berättelse om en medelålders kvinnas väg att hitta sig själv. Redan läst den? Då rekommenderas *Min mormor hälsar och säger förlåt*.

Karen Campbell: Här är jag nu

Lind&Co 2013

Om Abdi, asylsökande ensamstående pappa med dotter i Skottland och hans vänskap och vedermödor med skotska Deborah, nybliven änka. En socialrealistisk, samhällsaktuell och mycket varm skildring av hur det kan vara att komma till ett nytt land med allt man bär med sig från sitt krigsdrabbade hem. Om vänskap som prövas och hur livet blir ett äventyr på riktigt.

Charles Dickens: En julsaga

Rabén & Sjögren, 1855

Charles Dickens klassiska julsaga om enstöringen Scrooge som är elak och snål men som under julnatten får besök av julens tre andar: den förflutna, nuvarande och den kommande och får sig några nyttiga lärdomar på köpet. Här vackert illustrerad och med en sensmoral som heter duga. Passar hela familjen att läsas tillsammans.

Haruki Murakami: Elefanten som gick upp i rök

Rabén & Sjögren, 2014

En samling noveller för den som inte har tid och ro att sitta och läsa en hel bok. En novell kan man klämma in mellan knäcken och Kalle Anka på teven. Det här är Murakami när han är som bäst, surrealistiska berättelser i vardagsmiljöer. Möt elefanter, tevemänniskor, en dansande dvärg och läs om hur man träffar en flicka i april.

Polarexpressen

av Robert Zemeckis med Tom Hanks
99 min, från 2004

En tioåring tvivlar på tomten och det får man väl inte göra? Julnatten tar honom ut på ett äventyr ändå bort till Nordpolen, det kan förstås bara sluta på ett sätt men vägen dit är både spännande och magisk. Ska man ha något att invända så kan det väl vara att den dataanimerade tomten inte riktigt ser ut som han borde. Nerbantade tomtar är inget vi vill se när vi njuter av film och julgodis.

Fanny & Alexander

av Ingmar Bergman med Jarl Kulle,
Christina Schollin och Jan Malmsjö
5 tim 40 min, från 1982

En svensk klassiker om en stor och brokig släkt i Uppsala, karaktärerna är färgstarka, elaka, varma och roliga. Låt inte filmens längd avskräcka er, de där fem timmarna bara försvinner när man dras in i familjens glädje och sorg. Bunkra upp med lite att äta och dricka och låt er slungas tillbaka till svunna tider och en slags jul som kanske bara existerar på film.

Joyeux Noel/Fiendeland

av Christian Carion med Diane Kruger
och Guillaume Carnet, 116 min, från 2005

Baserad på en sann historia om några soldater under ett krigsstillestånd julnatten 1914 mitt i det brinnande första världskriget. Tårdröpande drama om att det faktiskt går att mötas över krigets barrikader. Om försoning och om vad julen egentligen handlar om, gemenskap. Och i dessa tider när världen brinner, en liten strimma hopp?

A Wonderful Life/ Livet är underbart

av Frank Capra med James Stewart och
Donna Reed, 130 min, från 1946

En vacker svartvit film som brukar visas på teve under julen eller mellandagarna. Håll utkik efter den. En ängel kommer till jorden för det slutprov som ska ge honom riktiga änglavingar. Uppdraget visar sig vara allt annat än lätt men till sist visar det sig ändå att den som gett och offrat mycket för sina medmänniskor också får mycket tillbaka.

Holiday

Nancy Meyers med Cameron Diaz, Kate Winslet, Jude Law och Jack Black
138 min, från 2006

Filmen är en romantisk komedi som utspelar sig i Los Angeles och London under några veckor innan jul. Två kvinnor med diverse kärlekstrassel bestämmer sig för att byta bostad och liv och tja, vad som händer är rätt förutsägbart och utmanar inte men ger en fnissig och mysig stund i soffan. En riktig feelgood-film.

Pans labyrint

av Guillermo de Toro med Sergi Lopez
och Maribel Verdu, 112 minuter, 2006

En fantastisk vuxensaga som kanske gör sig bäst på bio men hyr in dig hos kompiserna med största teven, släck ner ljuset, stäng av mobilen så blir det nog en riktig filmupplevelse! Den utspelar sig i Spanien precis i slutet av inbördeskriget där en flicka och hennes mamma precis flyttat upp till bergen. Och i bergen finns en labyrint där faror och äventyr väntar.

JULSPECIAL PÅ:

DT lägger upp ett inslag varje advent på dovastidning.se:

1:a advent (29 nov): Glöggmingel hos Isabel & Gabriel.

2:a advent (6 dec): Hemmabryggaren Jens Henning tipsar om julöl

3:a advent (13 dec):
Julentusiasterna
Joakim Hagelin
Adeby tipsar om
hur man bäst
klär julgranen

4:a advent (20 dec):
Dövas Tidnings
julhälsning

GOD JUL!

Var med i vår årliga kunskaps-tävling! Minns du vad som stått med i DT under 2015? Då har du chansen att vinna en bok: *Pluto och stjärnorna*. Fyll i talongen nedan och skicka till oss senast den 19 januari 2016.

SAMMANSTÄLLNING: TOMAS LAGERGREN

3. En ny fristående förskola för teckenspråkiga öppnas som alternativ till Kattungen, som under stora protester flyttades från centrum till utkanten av Örebro. Vad heter förskolan?

- 1 Solkatten
- X Havskatten
- 2 Kattugglan

5. I New York spelas en stor musikal, med bl.a. Marlee Matlin i en av rollerna. Vad heter musikalen?

- 1 Spring Approving
- X Spring Awakening
- 2 Spring Autumn

8. Jonna Delvert har haft ett hektiskt år: hennes dokumentärfilm om bristerna kring tvåspråkigheten i specialsolan fick mycket uppmärksamhet. I höstas var hon aktuell som skådespelare i en TV-serie. Vad heter den?

- 1 Red Machine
- X Mean Machine
- 2 Boy Machine

1. World Federation of the Deaf (WFD) har kongress vart fjärde år. I vilken stad hölls den i år?

- 1 Durban, Sydafrika
- X Istanbul, Turkiet
- 2 Paris, Frankrike

2. Den här dövprofilen gick i pension i år. Vad är han känd som?

- 1 Skådespelare vid Tyst Teater
- X Lektor i teckenspråk på Stockholms Universitet
- 2 Mångårig ombudsman på SDR

4. Gunhild "Gullan" Rylander är med största säkerhet Sveriges äldsta döv nu levande person. Hur mycket fyllde hon i år?

- 1 103 år
- X 102 år
- 2 105 år

7. Efter en tids kamp fick 98-åriga Anna Edenås flytta till ett teckenspråkigt vårdboende. Var ligger det?

- 1 Lindängelund, Malmö
- X Frökindagården, Kinnarp
- 2 Ängablommagården, Staffanstorps

6. Projektet "Teckna" startades under hösten och ska fortsätta i två år. Målet är att utveckla sexualupplysning för döva. Vem är projektledare?

- 1 Malin Kärler
- X Malin Karlsson
- 2 Malin Kvitvaer

10. Erik Perho lämnade sitt liv som kriminell. Han saknade en organisation som hjälpte andra i samma situation. Så han grundade en egen. Vad heter den?

- 1 KRIS Deaf
- X BRÅ Deaf
- 2 X-CONS Deaf

9. DT träffade döva finlandssvenskar i Helsingfors. De var oroad över att det finlandssvenska teckenspråket, är starkt hotat. Hur många beräknas använda det i dagsläget?

- 1 200
- X 300
- 2 400

11. Finske rapparen Signmark slog ett Guinnessrekord i år. Vilket?

- 1 Världens högsta livekonsert (på 4600 m höjd)
- X Världens längsta livekonsert (15 tim lång)
- 2 Världens Djupaste livekonsert (2000 m under jord)

Fyll i rätt svar i cirklarna.

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Svaren till Tipselvan 2015 ska sändas till **Dövas Tidning, Rissneleden 138, 5 tr, 174 57 Sundbyberg** senast den 19 januari. Märk kuvertet "Tipselvan". Skanna eller ta en bild av talongen och mejla: redaktionen@dovastidning.se. Skriv "Tipselvan" i ämnesraden. De tre först öppnade rätta lösningarna vinner boken *Pluto och stjärnorna*.

Namn: _____

Adress: _____ Postnr & ort: _____

			GÅNG PÅ JOBB KORTAD GOLF- TOUR	GÅNGEN WINE- HOUSE	NATT- VARD- KALK		ELEMENT HIMLA SKOJ	HAR TAB- LETTER INUTI		GLATTA	FRÖN SOM GÖR ÖFOG	STIGER OM VÅREN
				EN BOND- ADAMS FÅR LORTIGT				ÅKT RUTSCH- BANA				PYSGLAR PILLER- TRILLARE MED
									SVAG VIND MÖSSA MED TOPP			
	STRAND- STÄLLEN FÖR DOPP	BÄR- BUSKE		GRÄVA NED STRIDS- YXAN	NATTA- DES	SKOL- SALEN						NÅGOT LYRISKT
									BLIR KÖK MED MYCKET RÖK	TJÖT SOM TUPPEN STRUT- FORMEN		
					FOSTER- LANDS- VÄNNER	DET VÄ- SENTLIGA KULT- FIGUREN			SPÄNDE FÖR STUTEN PLUMP			
	RÖDA KIN- DER PÅ KOCKEN TRÅNGST											FYLLER VI
		ALASKA POSTALT MATAR				FLASKAN FÖR RÖTT ELLER VITT	ÄR FÖR- NÄM I KANTEN					KOMMER BUME- RANGER FNASIG
									GEBIT HÖRS VÄGOR- NAS			
								GOLFAS DET PÅ TERROR- GRUPP				TÅRAR
										INDISKA FURSTAR	STRÅ	SÅ VILL BY- LINGEN ATT BOVEN SKALL ÅKA
				ARTI- FICIELL								
	ANMÖ- DAN PÅ INBJU- DAN	DEN HAR SITT FOT- FÄSTE			RYMD- ORGAN STINGS- LIGA						ÄR JU EN RIKTIG LÄCKER- BIT	
								IN- TRÄFFAT	TÅGAR I LUCIA- TÅG	SKA DET SVARAS EFTER SVENSEXA		BLÅS- NING TINGEST
		EN HETER HELGE			FLEA PÅ ATOLLER		VUXEN BRUKAT BORSTE					GIFT UTAN VIGSEL FEJS
	RÄCKER	SAKNAR SKÄRPA	BLIR EN VÄXT MED VERA							DEN FAMÖSE FLEMING	KORT- SPELS- MAN	
												GÖR STOR TILL LITEN
												TILLÄGG VILL BOLAG HA BRA
			DUKAS OPP MED KOPP	STRÖG						ÄR DEN SOM KOM- MIT UR SÄNGEN		
								DRAR EN VALS				

De tre först öppnade rätta lösningarna får två trisslotter var. Vi behöver svar senast 17 januari.
Skicka in löst korsord med ditt namn och adress till: **Dövas Tidning, Rissneleden 138, 5 tr, 174 57 Sundbyberg**

Namn: -----

Adress: ----- Postnr & ort: -----

3XJULKUL

AV SARA DOMSTRÖM

THAT DEAF GUY

AV MATT & KAY DAIGLE

DÖVHETEN

© VIKTOR JÄDERLUND

nordkök

Den värme kakan

www.nordkok.se

God Jul & Gott nytt år!

Antar du utmaningen?

Vill du få hjälp, stöd och uppmuntran att läsa Bibeln varje dag? Anmäl dig på antautmaningen.se och välj en nivå som passar dig!

En bibel kan du köpa i bibelbutiken.se eller ladda ner via youversion.com.

Kolla gärna in bibeln.se och bibelsallskapet.se!

Kandidatprogram i teckenspråk och tolkning

Ett samarbete mellan

- Institutionen för svenska och flerspråkighet/
Tolk- och översättarinstitutet och
- Institutionen för lingvistik/
Avdelningen för teckenspråk.

Stockholms
universitet

www.tolk.su.se/kand_tsp_tolkning

**Nordiska
folkhögskolan**

Nordiska Folkhögskolan i Kungä
www.nordiska.fhsk.se

**Västerviks
folkhögskola**

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

TECKENSRÅKIGA FÖRETAG OCH ORGANISATIONER ÖNSKAR GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR!

Ännu ett fantastiskt år är till ända – tack alla för er medverkan av vårt jubileumsår då vi firade 45 år med scenkonst på svenskt teckenspråk! Vi ses nästa år med "Lilla Röd", "Perfektion" och "Gråter stora killar?". God helg önskar Tyst Teater!

Teckenspråkigt tolkbolag

tolkforall
.se

All personal på

TOLKCENTRALEN i

Stockholms läns landsting!

Hur kan vi uppnå det samhälle vi vill leva i?

När jag skulle skriva denna ledarspalt skakades vi nyligen av den fruktansvärda händelsen där flera attacker skedde mot civila i Paris. Den fruktansvärda händelsen väckte många funderingar och tankar hos mig om människors handlingar och deras drivkrafter. Många diskussioner handlar om att vi vill försöka förstå meningen med dessa och andra terroristers handlingar. De som utförde dåden i Paris är dessvärre inte unika. Terrordåd sker alltför ofta i världen. Allt rapporteras inte i media och jag undrar vilka faktorer som avgör besluten om vad som ska rapporteras eller inte. Exempelvis prioriterar inte de svenska medierna terrordåd i Afrika lika högt som i Europa. Vi berörs mer av det som vi själva känner till eller har någon anknytning till, men det är utan tvekan så att medierrapporteringen påverkar oss på olika sätt. I diskussioner som sker i stundens hetta uttrycker vi våra innersta åsikter och stundtals också våra fördomar. Vad säger det om dig, mig och oss? Vi ser att det finns både onda och goda handlingar. Hur påverkar och motiverar det våra egna handlingar, både goda och mindre goda?

Bakom våra handlingar finns det alltid en drivkraft eller övertygelse. Ett exempel är behovet av att uppleva tillfredsställelse genom glädje eller hat, där vi kan välja mellan att hjälpa eller stjälpa andra. Våra erfarenheter och kunskaper, men också våra fördomar, lägger grunden till hur vi ser på världen. Personligen försöker jag alltid göra handlingar som jag själv är och kommer att vara stolt över. Men det jag aldrig kan förstå är viljan att göra andra människor illa. Mina handlingar kan vara till syfte att förbättra min egen situation, eller för dem som står mig nära. Ett exempel är att jag valt att kämpa för dövas rättigheter i samhället och för SDR. Det var min drivkraft när jag blev invald i SDRs styrelse. Det motiverar mig fortfarande till handlingar jag utför varje dag.

Jag är inte ensam – och det är inte du heller. Det är tillsammans vi alla ska verka för ett tryggt samhälle utan rasism, våra rättigheter för ett liv utan audism och även för ett starkt SDR. Som jag tidigare sagt; ju fler vi är, ju starkare blir vi! I dessa tider av terrorhot, extremism och oro för landets säkerhet ser vi också tydligare att fördomar och rasism existerar – även bland döva. Det känns därför bra att SDR har ett välformulerat idéprogram. Idéprogrammet visar att SDR är ett förbund med trygga värderingar. Genom idéprogrammet har vi enats om att SDR och föreningarna ska stå upp för alla människors lika värde och rätt till delaktighet. Vi lever i en demokrati och tror på mångfald, gemenskap och delaktighet. Ett gemensamt och aktivt mångfaldsarbete, om bl.a. antiaudism och antirasism, ska utvecklas.

Dessvärre räcker det inte med vackra ord i ett idéprogram, utan vi måste också gå från ord till handling. Vi alla måste stå för våra egna handlingar och de ska ske med goda syften. Avslutningsvis vill jag be dig att lyfta blicken för att titta runt omkring dig och ställa dig följande frågor. Vilken verklighet vill du leva i? Hur kan vi uppnå det samhälle vi vill leva i?

Vilka erfarenheter och kunskaper har vi som grund för vårt tyckande och våra handlingar? Hur får vi ett samhälle utan extremism, audism och rasism? Vad kan du göra? Vilka handlingar kan du utföra idag för att göra dig själv stolt?

Jag önskar er alla en riktigt god jul och ett gott nytt år!

HENRIK SUNDQVIST
VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE

SDR Stockholm
Rissneleden 138, 5 tr
174 57 Sundbyberg
Tel. vxl: 08 442 14 61

SDR Leksand
Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247 140 65

sdr@sdr.org
www.sdr.org

Förbundsordförande:
Hanna Sejlitz
hanna@sdr.org
0723 211 132 (sms/3G)

Kommunikationsansvarig:
Jenny Ek
jenny.ek@sdr.org
0735 308 434 (sms)

Försäljning:
shop@sdr.org
Tel vx: 0247 140 65
Fax: 0247 105 97

Bli medlem:
medlem@sdr.org

**Sveriges Dövas
Pensionärsförbund:**
info@sdpf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterrommes väg 5
793 27 Leksand
Texttel: 0247 641 24
Fax: 0247 101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

SDR står inför ekonomiska utmaningar

● I föregående nummer av Dövas Tidning (nr 6/2015) informerade vi om att förbundet har ett fortsatt ekonomiskt underskott. Förbundsstyrelsen arbetar för att sänka kostnaderna och få ekonomin i balans. Bland de första åtgärderna förbundsstyrelsen gjort är att förbundet genomgår en översyn av kansliorganisationen och att detta nummer av Dövas Tidning är en sammanslagning av nummer 7 och 8.

Förbundsstyrelsen konstaterar dock att det inte kommer att räcka. På grund av det ekonomiska läget för vår organisation och det vi ser i framtiden vad gäller ekonomiska förutsättningar behöver vi ändra vår organisation. Det går inte längre att ”hyvla” kostnader utan vi behöver ändra arbetssätt och på det sätt möta de behov som finns från våra medlemmar. Därför har förbundet under hösten arbetat med förslag på omorganisering av våra personella resurser. Förslaget på den nya organisationen har färre antal tjänster än idag. Vi betonar att ingenting är beslutat ännu, då förhandlingar pågår mellan förbundets arbetsgivare och fack. Men sannolikt kommer SDR:s framtida organisation innebära färre fasta tjänster. Vår projektverksamhet kommer inte att påverkas ekonomiskt, då dessa finansieras av externa projektmedel.

Halva vägen avklarad för pilotutbildning

● Våra 22 deltagare har nu kommit halvvägs i vår pilotutbildning. Gruppen har träffats i Umeå den 5-7 november och i Leksand den 3-5 december. Eva Sundqvist-Dahne träffade Myndigheten för Yrkeshögskolan (MYH) den 16 november för diskussion om hur utbildningen kan permanentas med myndigheten som huvudfinansiär. Projektet, genom Åsa Henningsson och Maya Rohdell, har föreläst om utbildningen och vikten av döva tolkar i olika sammanhang för deltagare i T-meeting forum den 25-26 november i Malmö. Det senaste nytt från projektet finns på SDR:s hemsida men ni kan också följa projektets arbete på twitter Dövatolkarochös, #dövatolkarös.

Upphandlingen om Bildtelefoni.net

● Det SDR-ägda bolaget SDR Tecken AB överklagar inte Förvaltningsrättens dom om att ett utländskt företag vunnit upphandlingen om Bildtelefoni.net. Det meddelar bolaget i ett pressmeddelande. SDR som representerar användargruppen kommer att bevaka och följa utvecklingen av tjänsten så att den emotser användarnas önskemål och krav.

Ytterligare en åtgärd som förbundsstyrelsen gjort är att sänka antalet nummer för Dövas Tidning under 2016 till sex nummer, istället för åtta. Som kompensation för läsarna blir två av dessa nummer tjockare än vanligt. Prenumerationspriset är idag 350 kr/år men från och med 2016 är priset ändrat till 300 kr/år. Dövas Tidning avser också att fortsätta med flera inslag av webb-tv och nyheter på dovastidning.se

Vi vill också göra ett förtydligande. Det faktum att Stig Kjellberg slutat som kanslichef den 1 december har inte något samband med den nu pågående omorganisationen. Rekrytering av en chefsfunktion kommer att ske under våren. Fram till dess leder förbundsordförande Hanna Sejlitz kansliets arbete.

När vi har något besked om vår ekonomiska situation återkommer vi med mer information. Förbundsstyrelsen jobbar intensivt för att få ekonomin i balans och är övertygade att de åtgärder vi vidtar är steg i rätt riktning för att det ska bli så bra som möjligt. Både för förbundet och våra medlemmar.

Vid frågor, kontakta förbundsordförande Hanna Sejlitz, hanna@sdr.org eller kommunikationsansvarig Jenny Ek, jenny.ek@sdr.org

SDR:S FÖRBUNDSSTYRELSE

Tillsatta tjänster i ”Dövas RättsOsäkerhet”

● Förbundet har anställt Ann Hellströmer som projektledare och Carolina Ekström som projektassistent i förstudien ”Dövas RättsOsäkerhet” från och med 1 december. Ann Hellströmer är socionom och har lång erfarenhet av arbete som socialsekreterare. Hon har bland annat arbetat mycket med unga brottsoffer och var initiativtagare till Stödcentrum för unga brottsoffer i Stockholm. Carolina Ekström är socionomstudent och kommer senast från Sveriges Dövas Ungdomsförbund där hon arbetat för en barn- och ungdomsjour på teckenspråk.

Stig Kjellberg slutar som kanslichef

● Stig Kjellberg slutade som kanslichef den 1 december. Det är ett beslut som han själv tagit. Hanna Sejlitz, förbundets ordförande, kommer att leda förbundets kansli och ansvara för att verkställa styrelsens beslut tills en ny chef är på plats. Stig Kjellberg kommer att vara kvar på förbundet ett år framöver och jobba med bland annat IT-frågor, teknisk tillgänglighet och Nya vindars finansieringsgrupp. Utöver det även budget- och redovisningsarbete samt råd och stöd till föreningar.

Följ vårt arbete på:

www.sdr.org

facebook.com/sverigesdovasriksforbund

twitter.com/SDRorg

God jul &
gott nytt år
önskar **SDR:s styrelse & personal**

Vill du skapa SDR:s nya logotyp?

SDR 1950

SDR 2017

I våras fick förbundet i uppdrag av förbunds-
mötet att ta fram förslag på en ny logotyp för
förbundet och till intresserade tillhörande
föreningar.

Vill du få uppdraget att göra SDR:s nya logo-
typ? Skicka din intresseanmälan med portfo-
lio och CV till Jenny Ek på jenny.ek@sdr.org,
senast den 31 januari 2016. Därefter görs ett
urval av kandidater som har chansen att få det
unika uppdraget.

Sök bidrag från SDR:s Testament- och Donationsstiftelse

Nu är det dags att ansöka om medel ur Sveriges Dövas Riksförbunds
Testament- och Donationsstiftelse. Ansökningsblanketten finns på
www.sdr.org/stiftelse

Det går att ansöka för följande ändamål:

A) Till forskning och utvecklingsprojekt

Ändamål som gynnar utveckling av dövas delaktighet i samhället och
som bygger på samverkan, närhet och kunskapsförmedling mellan
dövrörelsen, institutioner, organisationer och myndigheter som på
olika sätt är berörda av arbetet kring dövfrågor.

B) Till SDR:s anslutna föreningarnas verksamhet

Ändamål som gynnar utveckling av föreningsverksamhet och
medlemsaktiviteter. Stiftelsen prioriterar först och främst barn- och
ungdomsverksamhet, studieverksamhet och intressepolitisk verksam-
het.

C) Till barn och ungdomar från Västernorrlands län (Anna och Teodor Sjöströms Minnesfond)

Ändamål utbildning för barn och ungdom.

Ansökan skall innehålla:

- Beskrivning av ändamålet
- Noggrann kostnadskalkyl
- Om anslag söks på annat håll
- Uppgift om vem som är ansvarig för den verksamhet som ansökan
avser.

Frågor om stiftelsen besvaras av Stig Kjellberg
E-post: stig.kjellberg@sdr.org

Ansökan skall vara SDR tillhanda **senast den 1 februari 2016**.
Skicka in ansökan till stiftelsen@sdr.org

Julklappar som gör skillnad!

Julen närmar sig och vi vill tipsa om våra nya profilprodukter som
julklappar. Välkommen till vår webshop, www.sdr.gavan.se

*När ni handlar hos oss, bidrar
ni samtidigt till vårt arbete
för ett samhälle, där tecken-
språk har en självklar plats.*

Urval av de nya profilprodukterna.

Tack för ett bra och händelserikt år!

2015 närmar sig sitt slut och det har varit ett intensivt och spännande år för SDUF. Vi hade förbundsstämma i Umeå där tre nya personer valdes in som styrelsemedlemmar (Erdem Akan, Johanna Mauritzson och jag själv). Mia Modig valdes som ordförande i ett år till. En stor förändring är att vi ska ha förbundsstämma på hösten istället för våren som tidigare, med start 2016.

Under sommaren hade vi våra populära läger. Vi vill tacka alla våra duktiga och peppade lägerledare. Ni är viktiga för våra barn och ungdomar! SDUF var också med i Almedalen och lobbade för rätten till hemvägledning för hörande familjer som fått döva barn. Andra viktiga intressepolitiska frågor har varit tvåspråkigheten i specialskolor och hur Sverige kan ta emot döva och hörselskadade flyktingar på ett bra sätt. Det har SDUF jobbat hårt med och jobbar med än.

Andra uppskattade aktiviteter har varit Stadskampen som anordnades av NU (Norrlands Ungdomsklubb) och dess medlemmar vann kampen. Stort tack till NU som stod värd! Du är väl med och kämpar för din stad och ungdomsklubb nästa år? Vi hade också styrelseutbildning i september och det blev otroligt uppskattat med superbra föreläsare. Vi kör absolut en sådan helg igen.

Året 2015 hade "Civil olydnad" som tema och det avslutades med en ungdomsklubbkonferens med samma tema. Vi hade inspirerande föreläsare som gav våra deltagare många nya idéer. Det ligger också rätt i tiden – då det hänt mycket under året, som flytten av Kattungens och Risbergska gymnasiet, tvåspråkighetsfrågan samt flyktingskrisen och ibland behövs det drastiska metoder som civil olydnad-aktioner för att synliggöra vilka problem som finns. Det är då vi kan lösa problemen.

På projektfronten så rullar Ungdomsklubblyftet på och som en del av projektet har SDUF haft styrelsemöten hos olika ung-

domsklubbar detta år: hos GTU i Göteborg, ÖDU i Örebro och SDUR i Stockholm. Arbetsmarknadsprojektet som vi har tillsammans med DBU och UH har blivit beviljat av Allmänna Arvsfonden och det är väldigt stort! Vi sätter igång projektet den 1 december 2015. Mer information om projektet kommer i våra sociala medier. Och för att inte glömma Volontärprogrammet och Dövstudier i Västanviks folkhögskola, som SDUF varit med och bidragit till att det kunnat bli av under hösten 2015. Vi är stolta!

En stor del av SDUF:s arbete görs av kansliet. Det har kommit nya tillskott i kansliet under 2015: en ny ungdomskonsulent/verksamhetsansvarig, en ny ekonomiassistent och så har vi haft en praktikant hos oss, med fokus på Barn- och ungdomsjour på teckenspråk.

Det har som sagt varit ett intensivt år och nu närmar vi oss 2016 och det är inte vilket år som helst: SDUF fyller 50 år! SDUF bildades i Leksand den 23 april 1966 och första förbundsstämman hölls i Stockholms Dövas Förenings gamla lokal den 8 oktober 1966. Vi ska ha ungdomsklubbkonferens och förbundsstämma 2016 på just dessa platser och datum.

Vi gör även en jubileumsbok om SDUF:s 50-åriga historia med Charlotte Gustavsson och Urban Mesch. Boken kommer att gå att köpa från och med januari 2017. Det finns en arbetsgrupp som nu jobbar hårt med att planera hur vi ska fira 50 år. Håll utkik efter information om firandet på vår Facebook och hemsida!

Tack för ett händelserikt år med er alla och jag ser fram emot ett nytt och bra år med er 2016.

DAVID ÖHMAN
LEDAMOT I FÖRBUNDSSTYRELSEN

Ung fortsätter på nästa uppslag

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 5 tr
174 57 Sundbyberg
www.sduf.se

Mejla: kansli@sduf.se
Twitter: @_sduf
Facebook: Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Förbundsordförande:
Mia Modig
mia.modig@sduf.se
0730 636 638(sms/3G)

Stadskampen!

● SDUF har sju anslutna ungdomsklubbar. En av dem – Norrlands Ungdomsklubb (NU) arrangerade 2015 års Stadskampen som ägde rum i Härnösand. Deltagare från fyra olika städer (ÖDU - Örebro, SDUR - Stockholm, JTUF - Jönköping och så NU förstås) tävlade mot varandra i tre hejdundrande grenar: curling, Bubble football och Technichus. Hemmalaget NU kammade hem pokalen denna gång. Det finns en film från eventet på Facebook, sök på "Stadskampen 2015". Självklart har vi Stadskampen igen år 2016 – snart är det klart vilken ungdomsklubb som står värd och vilket datum. Vi ses där!

Barn- och ungdomsjour

● Snart är min praktik slut hos SDUF, jag har haft en riktigt rolig och lärorik tid här på kansliet. Min huvuduppgift hos SDUF har varit att jobba med projektet Barn- och ungdomsjour på teckenspråk. Målet är att starta upp en jour som jobbar med teckenspråkiga barn och ungdomar. Vi vill att en vuxen ska finnas som stöd för unga i funderingarna kring kroppen, sex, problem i skolan eller för de som upplever ensamhet eller våld. Eller för unga som helt enkelt behöver få prata med en vuxen som både kan teckenspråk och vet vad dövkultur är för något. Detta för att teckenspråkiga döva och hörselskadade barn och ungdomar inte ska behöva anpassa sig och förklara vad hen menar eftersom personen inte kan teckenspråk tillräckligt. Att inte behöva förklara hur det fungerar i dövvärlden, exempelvis att många känner varandra, hur skolan fungerar osv.

Tack vare er hjälp med enkätundersökningen så har jag fått bra underlag för att visa att en sådan jour behövs! Underlaget, med bland annat resultatet från era svar, ska vi göra en fondansökan med. För att starta upp en jour behövs pengar. Vi hoppas nu att få in pengar för att starta upp verksamheten. Vi återkommer med information och håller er uppdaterade om vad som händer i projektet.

Har ni funderingar eller frågor, mejla gärna: kansli@sduf.se

CAROLINA EKSTRÖM, PRAKTIKANT HOS SDUF

Lägeranmälan är öppen

● Lägeranmälan till sommarläger år 2016 är öppen! Mer information om varje läger kommer efter jul. Men redan nu kan du anmäla dig! Gå in på www.sduf.se och klicka på "Verksamhet" och sedan "Läger". Sista anmälningsdag är 8 mars 2016.

Dessa läger finns sommar 2016:

- **Barnläger** 26 juni-2 juli i Lillsved utanför Stockholm
- **Ridläger** 31 juli-6 aug i Alingsås
- **Nordiskt juniorläger och nordiskt juniorseminarium** 4-13 juli i Norge
- **Nordiskt ungdomsläger** 25-31 juli på Island,
- **EUDY-juniorläger** 19-26 juli i Norge
- **EUDY-ungdomsläggret** 8-14 juli i Leksand som SDUF har fått äran att arrangera.

Jobbansökan för lägerledare för dessa läger öppnas samtidigt och du som är mellan 18-30 år och teckenspråkig är varmt välkommen att ansöka hos oss. Deadline 8 mars 2016 och mer information finns på www.sduf.se.

Styrelseutbildning på Barnens Ö

● Den 11-13 september åkte vi till vackra och natursköna Barnens Ö, norr om Stockholm. Vi bodde precis nära vattnet och åt oss mätta och nöjda (vi hade egna döva duktiga kokkar!).

Helgen var fantastisk och uppskattades av deltagarna. Många olika sorters deltagare kom; några från SDUF:s anslutna ungdomsklubbar, några från andra döv-/teckenspråksorganisationer och några från elevråd. Alla lärde mycket från varandra!

Vi hade tre toppenföreläsare: Nicholas Winberg som gick genom grundligt hur en styrelse är uppbyggd och fungerar.

Han gick också genom vad en kassör i elevråd eller styrelse gör. Parallellt med kassör-passet hade vi SDR:s ordförande Hanna Sejlitz, som gick genom hur en bra ordförande ska vara. Julia Kankkonen kom och berättade om Dövstudier – hur ska man ha med döv- och teckenspråksperspektivet i sitt ideella arbete? Det blev många frågor och bra diskussioner under alla föreläsningarna.

STORT tack till alla som var med och vi ser fram emot vår nästa elevråds- och styrelseutbildning den 11-13 nov 2016!

FÖRBUNDSSTYRELSEN

Childrens Camp i Tyskland – ett äventyr för livet!

● I somras var två svenska deltagare med på lägret i Bad Malente, en by i norra Tyskland, ca två timmar norr om Hamburg. Vi hade väldigt roligt och det var första gången för dem att vara med i ett europeiskt läger. Det blev mycket lärorikt och de utvecklades i internationella tecken. Vi åkte bl.a. till ett tivoli i Hansa Park – det var det bästa vi gjorde under veckan! Massor av häftiga åkattraktioner! Vi åkte även kanot och lyssnade på intressanta föreläsningar och körde också lekar.

Syftet med lägret är att umgås med deltagare från olika delar i Europa, från Storbritannien till Georgien. Totalt 35 deltagare! Alla utvecklades mycket i internationella tecken.

Vid hemkomsten var vi alla väldigt trötta men jättenöjda efter ett superroligt läger! De båda svenska deltagarna VILL ÅKA PÅ LÄGER IGEN! Även ni borde följa med till nästa EUDY-läger!

LEDAREN BASTIAN STRANNÅ RUNDBERG FOTO: EUDY

God jul & Gott nytt år önskar SDUF er alla!

Skoldagar till fjälls

Under vecka 38 var Manillaskolans klass 10 uppe i den jämtländska fjällvärlden, närmare bestämt i Storulvån. Tillsammans med lärarna Kerstin Olsson och Jakob Hansson hade eleverna fyra annorlunda skoldagar. För de allra flesta var det första gången i fjällen och bara en sådan sak som att sakna täckning på mobilen var omvälvande.

Syftet med resan var att klassen tillsammans skulle göra något särskilt eftersom det är sista året på skolan och tuft skolarbete väntar. En målsättning var att gruppen skulle få en lärarrik upplevelse tillsammans som kan främja kommande arbete under läsåret. På plats skulle man ha lektioner i flera olika ämnen samtidigt som man fick uppleva den svenska fjällvärlden.

Förankring till utbildningen

Innan resan förberedde sig eleverna på skolan. I olika ämnen var fjällresan en del av planeringen. I engelska och SO förberedde sig klassen genom att arbeta med ursprungsbefolkningar på olika sätt. När klassen så kom fram till Storulvån i Jämtland fick eleverna studera samernas förutsättningar genom besök i ett sameviste.

I hem- och konsumentkunskap planerade och förberedde eleverna vad de skulle laga för mat under fjällvistelsen. Fokus lades på samisk mattradition och råvaror samt ursprungliga matlagningstekniker. Till fjälls lagade så eleverna en variant

på souvas som är en kötträtt baserad på rökt renkött. En annan dag blev det laxpaket som tillreddes i kokgrop i marken vilken värmdes upp med hjälp av heta stenar.

Under vandringarna fick eleverna själva ansvara för navigeringen och fick på så sätt öva orienteringsförmågan som i fjällterrängen är annorlunda jämfört med vad eleverna är vana vid hemma i Stockholm. Både karta och kompass kom till användning.

Sina kunskaper i NO fick eleverna nytta av på plats när Jakob, som är klassens NO-lärare, gav dem uppgiften att mäta vattenflödet i jokken (jokk = å). Evolutionens spår i utvecklingen av naturen på fjället studerades också. Släktskapet mellan björkarna utanför Manillaskolan och de knähöga dvärgbjörkarna långt upp på fjällsidan studeras bäst på plats, det kan inget modernt klassrum överträffa.

På kvällarna hade man lässtunder och skrivövningar där eleverna fick dokumentera och uttrycka sina upplevelser. Detta gjorde de också på teckenspråk och i skrivande stund håller filmen från fjällresan på att klippas ihop.

Väl hemma igen

Nu pågår efterarbetet. Redan på Manillaskolans årliga Berättardag delade två av eleverna med sig av minnen från resan. I olika ämnen sammanställer man nu bilder, filmer och texter. Och hur var det då att inte ha någon täckning på mobilen? "Det funkade faktiskt bra! Vi hade mer tid att vara tillsammans och bara prata när mobilerna inte funkade."

Kerstin Olsson, Jakob Hansson och Åsa Helmersson
Manillaskolan

Hälsoresa till Loka Brunn Spa

Stiftelsen till förmån för döva i västra Sverige ordnade en hälsoresa med buss för 21 ensamstående pensionärer i norra Västra Götalands län till Loka Brunn Spa den 27-28 oktober. Loka Brunn ligger vid gränsen Västmanland/Värmland, 35 km norr om Karlskoga. Stiftelsen utskickade inbjudan till 32, anmälde sig gjorde 21 personer. Stiftelsens styrelse (5 ledamöter) följde med, så var vi 26 personer som åkte, fyra av dem fyllda över 80 år, äldst 87 år. Det blev en succé.

Bussen startade från Trollhättan tisdag 27 oktober kl 9.00, gjorde "stopp" för lunch i Karlskoga vid 12-tiden och fram till Loka Brunn vid 14-tiden. Alla fick nycklar till rummen, därefter dracks kaffe med hembakat i en stor salong. Därefter gick vi till vattensalongen med unika spa-upplevelser. På kvällen åt vi 3-rätters middag med sen samvaro i en trevlig salong. Onsdag 28 oktober morgon åt vi frukostbuffé, sen gick mer än hälften av oss till vattensalongen igen. Vid 12-tiden åt vi lunchbuffé och sen vid 13-tiden tog vi ett gruppfoto innan hemresan. Hemma i Trollhättan vid 17-tiden. Alla var nöjda.

Reseledaren Leif Kroon

Insändare skickas till redaktionen@dovastidning.se eller postas till: **Dövas Tidning, Rissneleden 138, 5 tr, 174 57 Sundbyberg**. Du får gärna publicera insändare under signatur. Men bifoga alltid namn och adress till redaktionen (som har tystnadsplikt). Vi förbehåller oss rätten att korta och redigera insändare. Korta texter vinner fler läsare!

Månadslotten®

Dragningar varje dag!

Chans att vinna
3 miljoner!

kontakt@ideellaspel.se

www.månadslotten.se

08-39 90 60

Samtidigt som du stödjer:

Dags att antiaudism blir högljudd kamp

Den amerikanska döva fotomodellen, Nyle DiMarco, satt på en sju timmar lång flygning. Filmerna var inte textade. Han klagade hos American Airlines på Twitter. Svaret han fick var att textning ännu inte var en standardfunktion på alla flygplan och att textning var något störande då det kunde täcka hela den lilla tv-skärmen om-

bord. Nyle DiMarco tappade hakan och kunde inte tro sina ögon att han hade fått ett audistiskt svar. Han lade ut flygbolagets svar på Facebook och det tog skruv. Responsen var enorm. Inte bara döva och hörselskadade reagerade utan även hörande. Det fantastiska var här att Nyle DiMarco blixtnabbt spred ut begreppet audism i sociala medier. Han förklarade vad det stod för. Vips kände fler till det. Audism betyder diskriminering eller förtryck baserat på hörsel förmågan.

Man kan sucka över det faktum att det krävs en kändis för att förmedla kunskap. Men här är det dubbelt så bra. Nyle DiMarco är både döv och berömd. Men det räcker inte med en enda viral succé för att begreppet audism ska bli allmänt bekant. En nätsnackis stannar ofta där den en gång började.

Förra månaden satt jag på ett möte där SDR:s nya idéprogram dryftades. I dokumentet fanns begreppet antiaudism med. Jag räckte upp handen och förklarade att jag fattade tycke för det. Att använda "anti-" är effektivt. Ord som anti-rasism och antisemitism brukas ju flitigt av våra politiker. Arbetskamrater frågade mig hur det kunde tillämpas då det endast var ett fåtal personer som kände till vad audism innebar. Jag hade inget bra svar. Medan de andra pratade funderade jag. Plötsligt fick jag en idé. Jag räckte upp handen igen

och sa varför Hörselskadades Riksförbund (HRF) inte kunde börja använda begreppet antiaudism också. Audio betyder ju "jag hör" på latin. Några kollegor nickade gillande.

Tänk er vilken effekt om 1,4 miljoner hörselskadade i Sverige spottar ut ordet audism. Gott om audistiska exempel finns i samhället. Kollektivtrafiken envisas med att fortsätta använda sig av högtalarsystemet när något oförutsett händer. Ledande mediehus som Aftonbladet och Dagens Nyheter textar inte sina

webb-tv-klipp. Döva och hörselskadade anställda får inte tolk när de behöver. Bara för att ta några exempel.

Organisationer som HRF och SDR har onekligen lyckats bra i sin kamp för ett tillgängligare samhälle för döva och hörselskadade. Nästa år väntar t.ex. en dygnet runt öppen bildtelefonförmedlingstjänst. SVT och TV4 textar allt som inte är direktsänt. Alla svenska filmer visas med text på SF Bio. Men om både hörselskadade och döva börjar säga antiaudism kanske kampen blir ännu effektivare och begreppet en dag t.o.m

används av våra politiker. Vi möts dagligen av en majoritetsnorm där vi värderas utifrån vår hörsel förmåga och att kommunikation förväntas ske via ljud och talade språk.

Teckenspråkiga döva och hörselskadade är hittills de som använt begreppet audism. Jag hoppas att icke-teckenspråkiga hörselskadade också börjar bruka det. Här kan vi på riktigt snacka om högljudd kamp mot audism.

Bli då inte förvånad om du hör en hörselskadad argt skrika "Din jävla audist!" eller ser en döv skriva dito på sin mobil till den hörande förtryckaren. Här får skällsorden gärna täcka hela den lilla mobilskärmen.

Tack Nyle DiMarco för ditt antiaudistiska budskap.

NICLAS MARTINSSON ILLUSTRATION: PETER ZACSKO

Nästa Dövas Tidning nr 1 är ute den 25 februari.

DT önskar God Jul & Gott nytt år!

Språkintresserad?

Västansviks folkhögskola

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

Kurs • Konferens • Vandrarhem
vastanvik.se 0247-641 30

Upplev TM-Touch iPad från Tmeeting

Inbyggd videosvarare.

Positioneringstjänst för akuta situationer.

Video, ljud och realtidstext.

Synanpassad med stöd för braille.

Kostnadsfri TM-Mobile licens till dig som är Tmeeting brukare

Om du bryr dig om hög bild/ljud kvalitet kommer du att älska TM-Touch

Våra produkter kan förskrivas som tekniskt hjälpmedel i hemmet eller till arbetsplatsen av landstinget eller arbetsförmedlingen/försäkringskassan. Vi har videokommunikationslösningar för iPad, Android och Windows. För mer information om alla våra produkter, besök vår hemsida eller Facebooksida.

GOD JUL ÖNSKAR

AB STOCKHOLMSTOLKARNA